

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra speciální pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Delikvence mladistvých z pohledu Městské policie

s důrazem na prevenci

Delinquency of youth generation

from the perspective of City Police with a laying emphasis

on the prevention

SALZMANOVÁ Dagmar

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Eva Šotolová, Ph.D.

Studijní program: Speciální pedagogika (B 7506)

Studijní obor: B SPPG (7506R002)

Praha, 2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Delikvence mladistvých z pohledu Městské policie s důrazem na prevenci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 05.04.2018

.....

podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucí práce paní doc. PaedDr. Evě Šotolové, Ph.D. za její odborné vedení, cenné rady a připomínky, trpělivost a vstřícnost při zpracování mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat kolegovi Bc. Pavlu Beránkovi MBA za ochotu a pomoc při získání potřebných informací a podkladů a kolegům Bc. Janu Barfusovi, Dis a Andree Vlčkové za jejich ochotu a spolupráci při přednáškách.

.....

podpis

ANOTACE:

Bakalářská práce se zabývá problematikou prevence kriminality mladistvých na Plzeňsku. Cílem je seznámit s formami prevence a preventivními programy, které realizuje městská policie v Plzni. Teoretická část práce se věnuje problematice kriminality mládeže, závislostnímu chování spojenému s juvenilní delikvencí a vysvětluje základní pojmy. Dále se věnuje postavení městské policie v oblasti prevence a práce s mladistvými delikventy. Práce ukazuje organizacím, které se zabývají primární i sekundární prevencí mezi mládeží, kam a jakým způsobem směřovat své další působení, kde jsou možná rizika při použití nevhodného přístupu a zároveň poukazuje na účinné formy. Byla navržena určitá doplňující opatření, která by mohla podpořit činnost v této problematice. Za největší přínos práce bylo možno považovat zpracování náhledu do praxe v oblasti prevence kriminality prováděné strážníky v České republice a konkrétněji z osobní zkušenosti autorky této práce v Plzni.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Delikvence, kriminalita, mladiství, prevence, závislostní chování, městská policie, preventivní programy

ANNOTATION:

The bachelor thesis deals with the prevention of criminality in the Pilsen region. The aim is to introduce forms of prevention and preventive programs implemented by municipal police in Pilsen. The theoretical part of the thesis deals with the issue of juvenile delinquency, addictive behavior associated with juvenile delinquency and explains the basic terms. It also deals with the status of municipal police at the area of juvenile prevention and work with juvenile delinquents. The work shows organizations that deal with primary and secondary prevention among youth, where and how to direct their further activities, where risks can be taken by using an inappropriate approach and at the same time points out to effective forms. Some additional measures have been proposed to support action on this issue. The greatest benefit of this work was the processing of the overview in practice in the field of crime prevention carried by police officers in the Czech Republic and more specifically from the personal experience of the author of this work in Pilsen.

KEYWORDS:

Delinquent, criminality, adolescents, prevention, addiction behavior, the municipal police, preventive programs

Obsah

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Specifikace základních pojmů	9
2 Faktory ovlivňující delikvenci mladistvých	11
2.1 Rodina	11
2.2 Školní prostředí	15
2.3 Internet a média	18
2.4 Volný čas	20
2.5 Vrstevnické party	21
2.6 Osobnost delikventa	23
2.7 Drogová subkultura	25
3 Prevence z pohledu městské policie	29
3.1 Metodický pokyn k plánování preventivních aktivit	29
3.2 Odbor analýzy a prevence kriminality MP Plzeň	31
3.3 Kroužek „Malý strážník“ – detektiv	32
3.4 Primární prevence ve školství	34
3.5 Plán primární prevence rizikového chování Plzeňského kraje (2017-2019)	36
PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 Výzkumné šetření	40
4.1 Cíle, výzkumné otázky	40
4.2 Metodika výzkumu	40
4.3 Hypotézy	42
4.4 Dotazník vytvořený autorkou	43
4.5 Charakteristika sledovaného souboru, jeho volba	43

4.6	Průběh sběru dat	43
4.7	Analýza dat	44
4.8	Vyhodnocení hypotéz	59
4.9	Závěr šetření	62
	ZÁVĚR	65
	SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	69
	PŘÍLOHY	74

ÚVOD

Cílem práce je seznámit širokou veřejnost s prací Městské policie v Plzni, zejména s formami její prevence a preventivními programy. Dále chce autorka zjistit a poukázat na to, jak efektivně dokáží žáci zkoumaných středních škol vstřebat informace, které jim jsou v rámci preventivních aktivit poskytnuty. Dalším z cílů výzkumného šetření je zjistit možný vliv rodinného zázemí a zejména souvislost rizikového chování mladistvých s jejich volnočasovým vyžitím a náplní práce této věkové skupiny. Zároveň má práce poskytnout zpětnou vazbu pro Městskou policii Plzeň k jejím preventivním informačním aktivitám. Byla použita metoda dotazníkového šetření, kterým se bude autorka zabývat v praktické části této závěrečné práce.

Ke zvolenému tématu přimělo autorku více skutečností. Jednou z nich je její pracovní zařazení u Městské policie Plzeň, kde pracuje již jedenáctým rokem, a proto je jí tato problematika velmi blízká. Současně je toto téma hodně aktuální a diskutované. A to zejména kvůli možným rizikům a nástrahám v dnešní společnosti. Z tohoto důvodu se v České republice uvažuje na základě delikventního chování o snížení věkové hranice trestní odpovědnosti.

V teoretické části této práce budou vymezeny základní pojmy, které jsou důležité k pochopení zákonných norem. Významnou částí práce pak budou samotné preventivní programy Městské policie Plzeň, jejich členění a způsob práce tohoto orgánu obce s mladistvými. Mezi hlavní aktivity prevence patří poradenská a přednášková činnost v mateřských, základních a středních školách, gymnáziích a dalších typech školských zařízení. Při tomto velmi širokém spektru je nutností pečlivá volba jednotlivých témat cíleně na určitou věkovou skupinu. Záměrem preventivních aktivit, kterých chceme v souvislosti se zkoumaným tématem dosáhnout, je oslovit co největší procento mladistvých a informovat je o možném dopadu užívání návykových látek a s tím souvisejícím delikventním chováním. Prostřednictvím vizuálních záznamů a osobních zkušeností ukázat drogově závislé osoby s odstupem času a poukázat na to, jak se návykové látky negativně podepsaly na vizuální stránce uživatelů.

Městská policie se zabývá primární prevencí částečně však také sekundární, a to ve Střediscích výchovné péče. Největší zodpovědnost je však na rodičích, neboť ti jsou první

sociální skupinou, do které se člověk narodí a která buduje jeho osobnost. Prostředí, v němž dítě vyrůstá a ve kterém není vystaveno dostatečným socio-kulturním podnětům, a ve kterém mu není dáována potřebná pozornost, porozumění a láska, si nemůže vytvořit dostatečně zdravé mechanismy k tomu, jak bojovat v průběhu dospívání s možnými riziky a nástrahami. Autorka si osobně myslí, že dalším faktorem, který k rizikovému chování mladistvých může přispět je vzdělávací systém, např. nevhodným výchovným přístupem ve škole. Současně však nesmíme opomenout, že v období adolescence se vliv rodičů dostává do pozadí, a naopak sílí vliv vrstevnických skupin. Zejména proto je nezbytné, aby rodiče měli povědomí o tom, s kým jejich děti tráví svůj volný čas. Neboť kontrola ze strany rodičů může předejít mnohým problémům.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Specifikace základních pojmů

Tato kapitola vymezuje základní pojmy důležité pro tuto práci, tedy přestupek, mladistvý, delikvence, trestný čin, kriminalita. Tato práce je zaměřena na mladistvé tedy věkovou skupinu od 15 do 18 let.

Abychom předešli těmto jevům, je nezbytná zejména výchova, která představuje spolu se vzděláním základní pedagogické jevy. Plní řadu funkcí, ať už jde o přípravu jedince pro vstup do společnosti, celkový rozvoj jeho osobnosti, vštěpuje mu základní pravidla lidského chování, ale uzpůsobuje jedince i k sebevýchově. (Bendl a kol., 2015).

Přestupek

„Přestupek je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin. Odpovědnost za přestupek se posuzuje podle zákona účinného v době spáchání přestupku; podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, je-li to pro pachatele přestupku příznivější. Přestupek je spáchán v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat. Není rozhodující, kdy následek nastane nebo, kdy měl nastat.“ (Zákon č. 250/2016Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, § 2 bod 1,2 a § 5).

Mladistvý

„Mladistvým se rozumí ten, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku. Trestné činy, které spáchal mladistvý, se nazývají provinění.“ (Zákon č. 218/2003Sb., O odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), § 2, odst. 1, písm.c).

Delikvence

„Všechny typy jednání, jež porušují sociální normy chráněné právními předpisy včetně přestupků, ve stejném smyslu používáme výraz delikventní chování.“ (Matoušek, Matoušková, 2011, s. 311). *„Delikvence (z lat. delinquere – provinit se) je z hlediska společensky nepřijatelného chování širším pojmem. Jedná se o chování, které se týká nejen*

kriminality. Zahrnuje také činy, které nejsou tzv. jinak trestné. Patří sem například přestupky, dále trestná činnost osob ve věku mladším než 15 let, kdy nelze trest z důvodu věku uložit. Velmi často bývá pojem delikvence používán v souvislosti s nežádoucím a nepřijatelným chováním dětí a mládeže. V případě mladistvých se také užívá pojem juvenilní delikvence. Pojem delikvence je ve své podstatě právnickým hodnocením společensky nepřijatelného činu, který spočívá v porušování určitých legislativních norem konkrétního státu, přičemž toto jednání je následně sankcionováno. Hranice mezi tím, co je delikvencí a co není, je tedy dána následným trestem. Pro delikvenci je již příznačná mravní narušenost.“ (Fischer, Škoda, 2014, s.170).

Trestný čin

„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon, že postačí zavinění z nedbalosti. Čin je trestný, jen pokud jeho trestnost byla zákonem stanovena dříve, než byl spáchán.“ (Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník, § 1, § 13).

Kriminalita

„Kriminalitu (z lat. crimilais – zločinný: crimen – zločin) můžeme definovat jako výskyt chování, které je v dané společnosti trestné. Jedná se o souhrn trestných činů, které se v konkrétní společnosti vyskytly a vyskytují. Jedná se o činy a chování sankcionovatelné podle trestního zákona, a to jak zjevné, tak latentní“.(Fischer, Škoda, 2014, s. 169-170).

2 Faktory ovlivňující delikvenci mladistvých

Faktorů, které ovlivňují delikvenci mladistvých je velmi mnoho. Autorka zde zmíní jen některé z nich, jako jsou například rodina, škola, internet a mediální svět, volný čas ale i celková osobnost a identita daného jedince. V nich se pak tato práce zaměří na možné příčiny delikvence mladistvých.

Jako příčiny delikventního chování mládeže zejména dle zkušeností sociálních pracovníků, policistů, státních zástupců, soudců, ale i personálu věznic, lze spatřovat skutečnost, že mají pachatelé trestné činnosti mnoho společných sociálních charakteristických znaků a společných zkušeností, které do určité míry předurčují jejich asociální vývoj. Mezi ně se řadí například disfunkční rodina, problémy které souvisí se školní docházkou, nízký sociální statut, nekontrolovaný volný čas mimo rodinu se svými vrstevníky, poruchy chování, drogová a alkoholová závislost, sociální a kulturní vyloučení, nebo kupříkladu změna opatrovnických vztahů v dětství a dospívání (např. umístění do ústavní výchovné péče). Specifikem šíření sociálně patologických jevů mezi mladistvými je do jisté míry i rychlost kulturních a sociálních změn, které v České republice probíhají. Jsou mezigeneračním posunem, v získaných zkušenostech, návycích či životních postojích. Jedinci mají tendenci se ztotožňovat s nevhodnými vzorci chování ztrátou směru, hodnot, s tím je spojená zejména nejistota a stres, to se neblaze promítá do osobního, rodinného i sociálního života. Osobnostně nezralí jedinci ve výsledku chápou, že je vše možné, chtějí se přiblížit jinému životnímu stylu, kterého chtějí dosáhnout, a to jakoukoli formou, tedy i trestnou činností. (<http://socialni-prace.webnode.cz/kriminalita-a-delikvence/>).

V řadě případů je oním podnětem pro trestnou činnost páchanou mladistvými alkohol nebo jiná návyková látka, ty pak podněcují jejich agresivitu a přemíru neúměrných reakcí. (<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>).

2.1 Rodina

Rodinu považujeme za jednu z nejdůležitějších sociálních skupin, ve které jedinec uspokojuje své potřeby, ať psychické, sociální či fyzické. V tomto prostředí dochází k utváření celistvosti člověka, prostřednictvím zkušenosti a vzorců chování rodině vlastních, které jedinec v jiném prostředí nezíská. Každá rodina preferuje jiné hodnoty, které následně ovlivňují chování jejích členů ve společenském prostředí. Rodina poskytuje

potřebné zázemí, jedinec v ní získá svoji identitu prostřednictvím zkušenosti a naučených vzorců chování a ovlivňuje jej po celou dobu jeho vývoje (Ficher, Škoda, 2014).

V průběhu výchovy získává dítě od rodičů lásku, která se stává jeho vzorem. Učí se náklonnosti, empatii, toleranci a vhodným mezilidským vztahům. Opětuje rodičům a všem rodinným příslušníkům stejnou měrou tolik pozitivních citů, kolik se mu jich dostává. Tím si vytváří a buduje svoje emoce, které jsou náplní mezilidských vztahů. Týrané a opuštěné děti nejsou schopné lásku pocítit, neboť ji nepoznaly. *„Vzorce chování a způsoby řešení rozličných situací přebíráme od svých vzorů v procesu učení zkušeností a napodobou.“* (Hardy, Mühlpachr, Dudášová, 2011, s. 20).

Rodina je pro jedince hlavním a rozhodujícím činitelem primární socializace, neboť ho učí orientovat se v kulturním prostředí a uvádí jej do něj. Člověk se do rodiny narodí, nevybírá si ji, učí se vzorcům chování rodině vlastních a přejímá je za své, je na celoživotní cestu geneticky vybaven. *„Má tedy dispozici, která se v sociálním prostředí rozvíjí v sociabilitu, tedy schopnost navazovat kontakty, vztahy s jinými lidmi, přebírat různé role, napodobovat různé vzory, osvojit si různé poznatky, tedy schopnost sociálně se učit.“* (Kraus, 2014, s. 59). Je nezastupitelnou z hlediska předávání hodnot z generace na generaci. Co se funkčnosti rodiny týká, mluvíme z hlediska socializace o těchto funkcích: funkční, dysfunkční a afunkční. Funkční rodina plní všechny své funkce přiměřeně, pokud nejsou některé funkce dostatečně plněny, ale život rodiny jako celku není zásadně ohrožen, mluvíme o dysfunkční rodině. V afunkční rodině je zásadně narušován socializační vývoj dítěte, je vnitřně rozkládána a nezvládá své základní funkce. V dnešní společnosti požadavky na rodinu stále vzrůstají, to se však neblaze podepisuje na její funkčnosti a důsledkem je, že plní své funkce jen nedostatečně. Opačnou mincí je pak skutečnost, že současná doba posílila význam rodiny, rodinného prostředí a je útočištěm před veřejným světem. Výše zmíněné platí zvláště u jedinců v sociálně slabém prostředí, kde je rodina jeho jediným útočištěm a opěrným bodem, kam se může uchýlit. Nicméně stále platí, že je nenahraditelnou institucí. Současnou rodinu jako takovou zasáhly změny z hlediska rozdělení sociální role rodičů. Z hlediska demokratizace uvnitř rodiny již není hlavou rodiny výhradně muž, ale oba rodiče se ve svých rolích doplňují a podílejí se stejnou měrou na výchově v rodině. Vztah dětí a rodičů je oproti dřívější době více partnerský a pro dítě se stávají vzorem, na kterém se učí, jak má vztah vypadat a jaká jsou pravidla jeho fungování. Oba rodiče jsou tedy představiteli partnerského vztahu a jejich

přítomnost je pro děti nenahraditelná. Jedním z charakteristických znaků dnešní rodiny je dezintegrace. Jinými slovy čas trávený společně v rodinném kruhu, kdy si všichni sdělí své zážitky, radosti, ale i starosti a hledají jejich společná řešení a vzájemnou spolupráci a pomoc. Ukazuje se, že přibývá rodin, kde si jednotliví členové tzv. podávají dveře, nekomunikují spolu, zřídka spolu korespondují, mnohdy si vytvářejí jiné vztahy mimo rodinu, ať už jde o intimní či vázané na své zájmy a děti jsou pak odkázány samy na sebe a žijí si svůj život. Do značné míry toto ovlivňuje časová zaneprázdněnost rodičů, neboť jsou pracovní velmi vytíženi, často pak velmi unaveni a to se samozřejmě projevuje na velmi malém množství času, který tráví se svými dětmi. Důsledkem toho všeho je pak kompenzování této skutečnosti formou materiální, tedy zahrnováním množství dárků a peněz. Tímto rodiče ve svých dětech budují charakterové vlastnosti jako je sobeckost, povýšenost a neskromnost, které mohou samozřejmě vést až k deviantnímu chování. (Kraus, 2014).

Pokud selže rodina při výchově, je považována za hlavního činitele, který svým dětem umožňuje kriminální chování. Funkce rodiny se v novodobé historii v západních zemích proměnily, není tedy neměnnou institucí. V evropských státech klesá v posledních letech počet sňatků, klesá i porodnost, zvyšuje se věk, kdy lidé vstupují do prvního manželství, stoupá počet rodin, ve kterých o dítě pečuje jen jeden z rodičů, celkově se statisticky velikost rodin zmenšuje. Nejcennějším vkladem rodičů do nové generace již není majetek, ani společenská privilegia, ale stává se jím vzdělání. Mnohé děti v některých svých dovednostech předčí svoje rodiče a to zejména co se počítačové techniky týče. Dle mezinárodních srovnávacích studií jsou děti vychovávány jen jedním z rodičů, většinou matkou, více náchylné ke zdravotním a psychickým problémům, více selhávají ve škole a mají také více střetů se zákonem, než ti vrstevníci, jež vychovávají oba rodiče. Přítomnost otce v rodině současný výzkum jasně ukazuje jako činitel, který brání delikvenci syna. Ve čtyřicátých a padesátých letech platilo, že většina delikventních mladistvých pocházela z těch nejchudších vrstev a nejméně vzdělaných rodin, v poválečné době vývoje se však zvyšoval nárůst kriminality dětí středních vrstev i u dětí z těch nejlépe situovaných rodin. Z šetření tohoto faktu je však stále definováno jako nejvyšší živná půda kriminálního chování život v rodinách nejchudších a v rodinách s největší nezaměstnaností.

Jak si však vysvětlit nárůst kriminality ve vyšších společenských vrstvách? Je to zejména tím, že klesá vliv rodiny na chování dospívajícího dítěte ve všech společenských

vrstvách. Ve všech rodinách, i těch dobře situovaných jsou případy nezájmu a nepřátelství rodičů vůči dítěti. Hlavním činitelem vývoje osobnosti dítěte je vztah mezi členy rodiny. Pokud rodič opakovaně nedokáže přiměřeně reagovat na dětskou potřebu bezpečí, dítě si pak o něm vytvoří představu, kterou může praktikovat i na ostatní lidi. V rodině je velmi důležitá disciplína a důslednost. Ale také příliš tvrdá disciplína, kde je rodič vůči svým dětem agresivní je častější v rodinách, v nichž se děti chovají delikventně, v tomto případě se pak dítě tomuto vzorci chování učí jako dovolenému. Nedílnou součástí výchovy v rodině je kvalita rodičovského dohledu, to aby měl rodič představu o tom, co jeho dítě dělá ve volném čase, s kým se stýká, v jakém stavu chodí domů, vše je o míře informovanosti rodičů. (Matoušek, Matoušková, 2011).

Důležitým činitelem v rodině je otcovský vzor a jeho autorita. Tam kde tento vzor chybí a rodina jako celek je neúplná, se dle statistik častěji objevuje tento fakt, jako charakteristika u delikventních osob. Pokud rodiče v dětství uplatňovali na dítěti násilnické chování, mají děti předpoklad ke kriminalitě, také platí, že čím hůře rodiče usměrňují chování svých potomků, tím dříve se jejich potomek začne chovat kriminálně. Výzkumy ukázaly, že rodiče, kteří měli v minulosti špatnou kontrolu a hůře regulovali chování svých dětí, měli v rodině více recidivujících pachatelů trestných činů. (Matoušek, 2003).

Skupiny, organizace i jednotlivci jinými slovy činitelé socializace mají vliv na chování jedince a budování smyslu pro to, co považuje za sobě vlastní tedy smysl pro Self. Tito činitelé mají vliv na člověka, na to jak se rozvíjí prostřednictvím odměn a trestů, nicméně mohou sloužit zcela jednoznačně i jako modely lidského jednání. (Kof'a et al., 2004). Proto je velice důležitou součástí výchovy ne jen v rodině pochvala a trest. „*Trest utlumuje. Teprve když už víme, co je správné, může nás udržovat ve správných kolejích, zachce-li se nám z nich vybočit. Když dítě ví, že má chodit do školy může trest nebo strach před trestem zastavit záškoláctví*“ (Matějček, 2000, s. 31).

Správnou měrou udělování pochval a trestů můžeme v dítěti vzbudit určitý motivační prvek, který je bezpochyby důležitý pro jeho další vývoj. „*Motivace znamená souhrn hybných činitelů v činnostech, v učení a v osobnosti. Přitom hybným činitelem míníme takové skutečnosti, které jedince podněcují, podporují, nebo naopak tlumí, aby něco konal nebo nekonal*“ (Čáp, 1983, s. 66).

Z hlediska společnosti plní rodina řadu funkcí:

- biologických
- ekonomických
- sociálních
- psychologických

O afunkční a dysfunkční rodině hovoříme v případě, pokud nejsou některé z funkcí plněny. Rodina se pak může stát pro její příslušníky zdrojem případného negativního vývoje, poruch chování a vzniku a rozvoje sociálně patologických jevů. Taková rodina není schopna zaopatřit normální vývoj dítěte a plnit předpoklady společnosti na jeho výchovu. (Fischer, Škoda, 2014).

2.2 Školní prostředí

Nástupem do školy jsou děti posuzováni a známkováni dle svých schopností a dovedností, stejná pravidla jsou uplatňována vůči všem. Doposud byly zvyklé jen na rodinné prostředí, kde byly posuzovány, dle toho kým jsou, dcerou, synem, bratrem, vnukem. Vztah žák učitel je spíše instrumentální než emocionální. Škola jako taková nese velkou odpovědnost za to, jak připraví mladé lidi na pracovní trh a celkově svět práce. Významným způsobem se podílí na rozvoji základních dovedností jedince, učí jej formou jednoduchých činností jako je působení ve školním časopise, účast ve studentské samosprávě a tím předjímá socializaci pro spoustu zaměstnání v dospělém věku. Škola otevírá svým absolventům přístup do mnoha zaměstnání i tím, že je začleňuje do teoretických přípravných tříd a odborných výcvikových programů. (Kot'á et al., 2004).

Od školy jako takové se vždy očekávalo víc. Požadavků na školu v současné době stále více přibývá, než aby jich ubývalo. Samotným přechodem do školy se dítě přizpůsobuje novému životnímu rytmu, ať už jde o vstávání, pravidelnosti či přípravu do školy, ztrácí výlučné postavení, které do té doby v rodině mělo. Je jedním z mnoha dětí ve škole, musí být ukázněné a přizpůsobit se. Prvotní autoritou ve škole se pro dítě stává učitel, ten je pro ně zprvu nejvýznamnější osobou, neboť jsou z jeho strany hodnoceny je první konkurencí pro autoritu rodiče. Postupem času nabývají na důležitosti vztahy mezi vrstevníky a spolužáky, zvláště s blízcím se dospíváním. Ve třídě se tvoří různé skupiny a podskupiny, zpravidla je to dle pohlaví. Již v první třídě na konci docházky je patrné, že

děti upřednostňují sezení v zadních lavicích, tedy dále od učitele. (Matoušek, Matoušková, 2011).

„Ve výchovných skupinách působí tendence k tzv. homofilii, která může vést k tomu, že se vytvářejí „elitní“ podskupiny a podskupiny „slabých“ z hlediska výkonnosti a někdy i kliky nahrazující výchovné cíle jinými, někdy až asociálními. Za určitých podmínek je naopak vznik podskupin funkční a podporuje kohezi a efektivitu skupiny např. úspěšné organizované skupinové vyučování, pracovní skupiny, případně vzájemný vztah podskupin, je možno zjistit podle vzájemných pozitivních sociometrických voleb jejich členů. Např. ve třídě dospívajících jedinec zpravidla vytváří 1 – 3 přátelské a celkem 5 – 7 výrazných intenzivních vztahů.“ (Hrabal, 2002, s.17-18).

Pedagog by si měl hned v prvopočátku s žáky stanovit jasná pravidla a případné sankce za jejich porušení, tedy tresty, ale jako protipól nesmí chybět ani odměny. *„Trest zajisté není to, co jsme si jako trest pro dítě vymysleli, ale to, co dítě jako trest prožívá. Onen nepříjemný, tísnivý, zahanbující, ponižující pocit, kterého bychom se chtěli co nejdříve zbavit a kterému bychom se chtěli rozhodně pro příště vyhnout“* (Matějček, 2000, s. 26).

Dítě by mělo vědět zač je trestáno, tudíž bezprostředně po porušení konkrétních pravidel. Samozřejmostí je i důslednost dodržení, neboť případný následek se dříve nebo později odrazí na výchově konkrétního jedince.

Nezbytnou je zajisté i individualita, nikoli trestat jedince před celou třídou. Ne zcela výjimečnou je skutečnost, že nezájem či agresivita učitele může být popudem také pro šikanování ve třídě. Učitel tímto impulsem vytyčí agresorům jedince, který v něčem strádá, jinými slovy je někde slabý a ostatní se pak cítí oprávněni jej beztrestně napadat. Mnohem větší riziko je u žáků se špatným prospěchem, větším sklonem k agresii či vyrůstajícím ve špatném sociálním prostředí. (Matoušek, Matoušková, 2011).

Mnozí žáci vnímají ze strany učitelů i různé formy nespravedlnosti, mezi kterými můžeme uvést například první dojem, to jak dotyčný působí na své okolí, ať už z hlediska oblečení či sociálního zabezpečení, dalším faktorem je gender, i v tomto se mezi učiteli najdou značné rozdíly, neboť je převaha žen učitelek a tudíž výuka přizpůsobena spíše dívkám, neobjektivní známkování, určitá diskriminace, vůči žákům kteří nejsou původem z ČR. Je nutno však dodat, že vše je bráno z úhlu pohledu konkrétních žáků, kteří na tento

způsob jednání ze strany učitelů mají samozřejmě vyhraněný subjektivní názor. Veškeré tyto formy se na žácích odrážejí, nějací to snášejí lépe, jiní hůře. Záleží na konkrétní osobnosti daného jedince. Obecně lze ale říci, že učitel by měl zaujmout rovný přístup ke všem žákům. Na výše uvedeném se však nepodílejí pouze školská zařízení, ale zejména rodiče, které děti formují do budoucího dospělého života, tudíž nesou největší díl viny.

„V současnosti se všeobecně uznává, že na formování dětské psychiky od nejzralejšího věku má podstatný vliv především rodina. Ta však je začleněna do mikroprostředí, mezoprostředí i makroprostředí. K pochopení, proč je určitá rodina taková a ne jiná, proč a jak formativně působí na dítě, je nezbytné se seznámit s jejím začleněním do celku prostředí a s mechanismy působení prostředí na rodinu i na dítě.“ (Čáp, 1993, s. 265).

První, co nám vyvstane na mysl při slově odměna, je ta za dobře odvedenou práci ve škole v podobě kvalitního prospěchu. To je měřítkem připravenosti konkrétního žáka. Pro žáky je tato forma výchovy přinejmenším faktorem s větší motivací do dalších studií a vzdělávání, respektive i dodržování určitých školních pravidel, popřípadě norem. Ze strany učitele by měla být pozornost zaměřena i na kladné stránky určitého žáka, měl by volit některé úkoly přiměřeně k jeho schopnostem tak, aby neznal jen selhání, ale i dobrý výsledek, neboť ten je sám o sobě velmi motivujícím. *„Analogicky se můžeme ptát, co je odměna. Opět ne to, co jsme si jako odměnu vymysleli, ale to co dítě jako odměnu přijímá. Onen příjemný, povznášející pocit uspokojení, který bychom si rádi co nejdéle podrželi a který bychom si rádi znovu zopakovali.“* (Matějček, 2000, s. 26).

Uvedme zde ale i druh duchovní sféry těchto výchovných prostředků, jelikož člověk jako takový je bio-psycho-socio-spirituální bytost. Proto k trestu určitě patří i odpuštění, které je nezbytnou součástí vyspělého jedince. *„Odpuštění není odměna, ale osvobození od napětí z očekávaného trestu. Nic neodpustit, znamená jednat nevhodně, ale také nelidsky, bez citu. Všechno odpustit znamená zase ztrátu autority bezbřehou laskavostí, která nikomu neposkytuje žádnou oporu.“* (Matějček, 2000, s. 96).

Děti by si měly být vědomy již v prvopočátku, co je bráno jako porušení pravidel a co je pro pedagoga ještě únosným chováním. S pochvalou a trestem se musí zacházet uvážlivě a spravedlivě tak, aby účel dosáhl sledovaného cíle a tudíž i posunu ve výchově těchto dětí. V tomto ohledu není ani radno dopustit, aby se žáci setkali s určitou formou stresu. *„Školní stres lze definovat jako negativní emocionální prožitek, například úzkost,*

zlost, deprese, frustrace, pramenící z některého aspektu výuky“ (Kyriacou, 2005, s. 84). Z toho plyne, že učitel by měl být bezpochyby vyrovnaný a psychologicky vzdělaný člověk, protože každé dítě je individualitou, čili jedinečnou lidskou bytostí. Také hodně záleží na temperamentu a charakteristických vlastnostech učitele i žáka. „*V málokteré jiné profesi hrají charakteristiky osobnosti zúčastněných subjektů tak velkou roli, jako je tomu v případě učitelů. Již u antických učenců se vytyčovaly požadavky na žádoucí rysy osobnosti učitelů a tyto snahy byly formovány J.A. Komenským a dalšími pedagogy-teoretiky.*“ (Průcha, 2002, s. 188).

2.3 Internet a média

Masmédia, ale i další komunikační prostředky, patří v současnosti mezi jevy, které podstatným způsobem ovlivňují celou populaci. V současné době jsou mezi mladistvými zvláště rozšířené sociální sítě, jako je „Facebook“, „Twitter“ a „Instagram“, kde mohou jejich prostřednictvím sdílet fotografie, posílat textové zprávy, hrát hry a zejména si „laikovat“ příspěvky, které zveřejňují. Kdo má v dnešní době nejvíce „laiků“ je v jejich očích tzv. „in“. V roce 2010 měla sociální síť „Facebook“ více než 400 milionů uživatelů a 50 % z nich bylo připojeno každý den, (strávilo zde v průměru 55 minut denně a každý z těchto jedinců zde měl průměrně 130 „přátel“). Dalším z fenoménů jsou počítačové hry, jejichž prostřednictvím utíkají jedinci do virtuální reality. Jednou z nich je internetový virtuální svět Second life (druhý život), jež je internetovou simulací reálného života. Po registraci do hry se uživatel objeví na vstupním ostrově, kde se seznamuje s prostředím. Tato aplikace, respektive hra umožňuje uživatelům prožívat nespočetně zážitků v elektronickém světě, jež obývají. Zde si vytvoří identitu tzv. „avatar“ prostřednictvím níž komunikují, poznávají nové lidi, navazují intimní vztahy, ale kupříkladu zde i obchodují. Tento virtuální svět má více než 17 milionů obyvatel, jsou v něm zakládána města, firmy s reálným finančním obrátem, ale i virtuální kriminalita a další patologické jevy. Na začátku roku 2008 zde bylo registrováno více než 12 milionů obyvatel, kteří denně v tamní ekonomice utratili přes 30 milionů korun. Není tedy velkým překvapením, že jsou v kontextu rizikového chování počítačové hry často zmiňovány v souvislosti s riziky a negativním působením masových médií. (Kaliba, 2010).

Podle sociálně kompenzační hypotézy (Caplan, 2005) je internet populární pro osamělé a úzkostné lidi a závislost na něm je vnímána jako sklon k upřednostňování

virtuálních vztahů před těmi skutečnými, a to díky typickým ukazatelům online prostředí jako je snadné zahájení a ukončení komunikace, či snadné vyjadřování. Sociálně handicapovaní mohou prostředí internetu vnímat jako kompenzaci jejich handicapu a snadný prostředek, jak ho překonat. Jak se ale ukazuje, dříve mezi sebou online komunikovali neznámí lidé, nyníější doba je specifická udržováním kontaktů v blízkém kruhu rodiny, mezi kamarády a přáteli. Teprve až druhořadým účelem je fakt, že se prostřednictvím internetu lidé i seznamují a i tehdy jsou to hlavně ti, kteří k sobě mají nějak fyzicky blízko. Platnost této hypotézy se zdá být tedy částečně omezená. Ač se to zdá být překvapením byla vyšší míra popularity online i offline prostředí u sociálně zdatných jedinců, což je vysvětleno schopností tohoto média k rozšíření okruhu jedince. (Blinka a kol., 2015).

Média jsou, co se týče výběru pořadů a zpráv, významným manipulativním prostředkem. Jsou zásadním problémem ve vnímání skutečnosti a virtuální reality, neboť se častou prezentací násilí významně podílejí na ovlivňování sociálních skupin, které pak toto chování uplatňují i v reálném životě. Hlavním problémem je přemíra násilí, brutality a sexuality a to v čase, kdy se mohou dívat děti, které špatně rozlišují realitu a mediálně prezentovanou fikci. Ovlivňují celkovou toleranci ke všem patologickým jevům vzhledem k nevhodnému vzoru. Nejohroženější skupinou jsou zejména děti, zvláště pak ty, které vyrůstají v patologické rodině. Velkým mediálním i bulvárním problémem je prezentace rodiny, rodinného soužití, špatných komunikačních vzorů mezi jednotlivci v rodině, násilí v rodině či vysoká rozvodovost. Všude je prezentováno, že při sebemenším problému, rozepři, případných neshodách je lepší od rodiny odejít. Děti se mnohdy naučí špatným vzorcům chování, neboť jim to co je prezentováno přijde normální až běžné a žádoucí. Děti jsou mnohdy vychovávány v neúplné rodině, neboť otec od rodiny odešel, doma nebylo výjimkou ani domácí násilí. Tyto děti jsou pak benevolentnější vůči násilí, jsou kritičtí sami k sobě, omlouvají chování druhých, nebo se násilí na druhých naopak dopouštějí (Hardy, Mühlpachr, Dudášová, 2011).

Média mají obrovský vliv na psychiku jedince a faktem je, že ovlivňují jeho myšlení, cítění i jednání. Televize je prostředkem, jehož prostřednictvím lze významně manipulovat s informacemi, ať už upřednostňováním něčích názorů, či zjednodušováním reality. Dítě se učí nápodobou, tudíž agrese, která je běžně v televizi k vidění, může posloužit jako vzor k napodobení. Během života řešíme různé konflikty, rozpory a dítě si

prostřednictvím pozorování prezentované agrese může vsugerovat, že je povolená, přístupná a pomocí ní si může zjednat nápravu. Děti mnohdy nechápou záměr, proč se agresor ve filmu takto chová, jelikož se zaměřují pouze na vnější podobu agrese. Vyučující se dnes a denně shledávají s abnormálními až směšnými napodobeninami úderů, ran a kopů z oživení scénáře násilí z akčních filmů. U dětí narůstá předpoklad k řešení konfliktů tímto způsobem, zejména pokud vidí, že se ostatní jeho agrese bojí, zvyšuje se jejich sebevědomí a agresivní chování se posiluje. Je to vždy rodič, kdo je zodpovědný za své dítě a ten musí zvažovat jaký pořad je pro jeho dítě vhodný a hledat pro něj možnou adekvátní náhradu.

Je očividné, že se televize významně podílí na růstu agrese jedince. Někdy jsou to ale i jiné faktory, které se na agresi podílely, ať už jde o rodinu, školu, negativní zážitky v průběhu jeho vývoje či společenské prostředí. (Martínek, 2015).

Na druhou stranu je nutno podotknout, že ne veškeré sledování televizních pořadů je pro dítě nepřínosné. Kupříkladu dokumentární nebo soutěžní pořady mohou potenciálně rozšiřovat jejich obzory. Důležité je, aby rodiče měli přehled, jaké pořady jejich dítě volí a sleduje. Možná prevence před nevhodnými pořady pro děti neexistuje, bohužel platí jen zákaz vysílání pořadů, které by mohly ohrozit psychický či morální vývoj dítěte a mladistvého, a to před desátou hodinou večerní. V Kanadě byl vynalezen V Chip (čip proti násilí), který od roku 2000 musí mít všechny televizory v USA s obrazovkou o úhlopříčce větší než 13 palců, který rodiče mohou naprogramovat podle svého uvážení a ten poté vyšle signál k vypnutí v případě nevhodného či násilného pořadu. Toto je však u nás nereálné, neboť se jedná o příliš drahou technologii. (Suchý, 2007).

Formou prevence a omezení sledování televize je v současné době hlavně dostatek volnočasových aktivit a zájmových kroužků.

2.4 Volný čas

Děti se od rodičů učí, že mít zájmy a koníčky je zcela přirozené a patří to k běžnému životu. Rodič, který svůj volný čas tráví nicneděláním, nebo je naopak workoholik, není jistě pro dítě dobrým vzorem, neboť rodina určuje do jisté míry životní styl svých členů. Je žádoucí, když dítě vidí, že má každý z rodičů své záliby a vzájemně si je tolerují a zároveň umějí trávit čas i pospolu, neboť je to podstatné při partnerském

soužití a vzájemném plánování společně stráveného času. Volný čas trávený v rodinném kruhu je základem dobrých rodinných vztahů. Činnosti by rodina měla volit tak, aby z nich měl každý její člen dobrý zážitek a všichni se mohli zapojit. Nezbytností je aby měl každý člen rodiny čas i pro sebe, svůj osobní prostor na zájmy, jež tráví mimo rodinné prostředí. Z toho plyne požadavek na rodiče, aby zájmy svých dětí podporovali, naslouchali jim, projevíli opravdový zájem, měli radost z jejich úspěchů a v každém směru jim byli nápomocni. Nelze ale opomenout, že volný čas je i prostorem pro relaxaci a odpočinek. (Bendl a kol., 2015).

Je přirozené, že se rodina ve volném čase věnuje činnostem, jež její členy baví, dělají je rádi, naplňuje je, přináší jim radost a uvolní se u nich. Současně lze také poukázat na to, že trávení volného času je efektivní prevencí a prostředkem před pácháním patologických jevů. Především rodiče by měli dohlížet na volný čas svých dětí, tak aby byl efektivní a smysluplný, neboť není nic jednodušších než prevence ve výchově, zároveň je podstatně levnější než náprava chyb a převýchova. Charakteristickým znakem dnešní společnosti je, bohužel, vyšší míra zaneprázdněnosti rodičů a z toho plynoucí nižší kontrola nad trávením volného času dětí. K nečetnějším poruchám páchání patologických jevů patří zejména záškoláctví, krádeže, šikana, toxikománie, delikvence, kriminalita. (Hardy et al., 2011)

V dnešní uspěchané době jsou to především finanční prostředky, které v rodinách chybí. Na úkor pracovního vytížení nemohou rodiče trávit se svými dětmi tolik volného času. Ekonomická situace rodiny do značné míry ovlivňuje čas, který tráví rodiče se svými dětmi, byť by měla být situace úplně jiná. I kdyby se chtěli rodiče věnovat svým dětem sebevíc, mnohdy si to nemohou dovolit prakticky jen z toho důvodu, aby jim zajistili ekonomicky stabilní budoucnost. Mladiství tráví svůj volný čas, jak by autorka řekla tzv. „virtuálně“, neboť spolu komunikují prostřednictvím počítačů a mobilních telefonů, ne jako před cca 20 lety, kdy tyto prostředky v mnohých rodinách nebyly a mladiství byli odkázáni na své zájmy a trávení volného času venku v přírodě.

2.5 Vrstevnické party

Vrstevnické party – jde o mezosociální prostředí do něhož spadají naši kamarádi, lidé kteří nás obklopují, ale také škola, která je sekundárním činitelem socializace.

V období adolescence si jedinci utvářejí svoji identitu, budují si nové sociální kontakty a vztahy se svými vrstevníky, tím se pomalu oslabuje vliv rodičů, ten jediný, který zatím poznali, což je přirozenou součástí dospívání. V tomto období jsou patrné hormonální změny jedince, ten se stává snadno ovlivnitelným a velmi významný vliv při přechodu z dětství do dospělosti hrají právě vrstevnické party. Mohou však na osobnost jedince působit jak pozitivně, tak negativně. (Moravcová et al., 2015). „*V období adolescence se vrstevníci v mnoha ohledech stávají pro jedince jakousi náhradní rodinou, která je prostředkem k jeho sebehodnocení a formování osobní identity.*“ (Jang-Tas et al., 2012; Warr 1993).

Vrstevnické vztahy jsou rovnocenné, jelikož dítě nečeká ani nevyžaduje poslušnost, respektive takovou poslušnost, jakou vyžadují dospělí. Mezi vrstevníky každý jedinec zkouší, kde jsou hranice a co si může dovolit. Nepotřebuje jiné děti tak silně, jako své rodiče. Děti se učí novým rolím prostřednictvím hraní, např. na maminku a na tatínka či na jejich oblíbené sportovce. V adolescenci tedy narůstá důležitost vrstevníků jako činitelů socializace, neboť to, na co si v šesti nebo sedmi letech hrály, nabývá na významu a stává se v patnácti či šestnácti vážným. Jinými slovy to, co si myslí rodiče nebo učitelé, není až tak důležité a podstatné, jako to, co si myslí vrstevníci. (Jedlička et al., 2004). „*Způsob, jak adolescent hodnotí sám sebe, závisí výrazně na tom, zda je akceptován specifickou skupinou, nikoliv školou jako širším společenským celkem.*“ (Kot'a et al., 2004, s. 45).

Je známo, že období dospívání, tedy věková hranice 15–18 let, je považováno za nejrizikovější. Největší vliv v tomto období mají vrstevníci. Budují se charakterové vlastnosti každého jedince. V tomto věku se jedinec snadno adaptuje na změny, vrstevníci mu více rozumí, ztotožňují se s jeho názory, vytvářejí se party a následně se pak ukazuje jako velký a velmi nemožný problém v případě nějakého problému vytrhnout jedince z takovéto party. „*Mládež páchá trestnou činnost častěji se spolupachateli a ve skupině, ve většině případů je páchána živelně pod vlivem momentální situace, v níž převládají emoce nad rozumem.*“ (<http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>).

Čas trávený s přáteli má značný vliv na identitu jedince a tvoření jeho osobnosti, jako takové. Děti se před svými vrstevníky nechtějí často „shodit“, předvádějí se, dělají věci, které by nikdy nedělaly, a proto tyto party mohou mít ne-jen pozitivní dopad na vývoj jedince a přechod do dospělosti, ale často negativní. Pro děti je velmi důležité, aby byly do

party přijaty, a proto jsou snadno ovlivnitelné a udělají pro to prakticky cokoliv. Pokud je tedy jedinci vyžadováno delikventní chování, dítě jej akceptuje a nechá se strhnout. Chce se vyhnout výsměchu, zapadnout a vybudovat si ve skupině postavení a respekt. *Thornberry et al. (1994) uvádějí, že kontakt s delikventními kamarády vede jedince k páčání nezákonných činů, což ale zvyšuje pravděpodobnost utváření vztahů a navazování kamarádství s dalšími delikventy.* Delikventnímu chování se dítě naučí, a to zejména díky styku s delikventními kamarády, což samozřejmě do značné míry ovlivňuje zejména výchova v rodině, ve škole, ale i osobnostní rysy jedince. Toto učení se delikventnímu chování zajisté ovlivňuje i to, po jakou dobu je jedinec vystaven vlivu party, ale i jak intenzivně. Nezbytným faktem není jen to, s kým dítě tráví většinu svého volného času, ale zejména to, kým se obklopuje a jakým činností se v tomto čase věnuje.

Na snižování páčání delikventních činů se například podílí významným způsobem čas strávený s rodinou. V posledních letech se však ukázalo, že se těžiště trávení volného času přesunulo od rodiny k vrstevníkům. Nejčtenějšími delikty a nejběžnějšími formami delikvence v letech 2007 a 2013 jsou krádež v obchodě, vandalismus, nošení zbraně a skupinová bitka. Velmi zřídka se pak vyskytují závažnější činy, jako je krádež auta, jízdního kola, vloupání, úmyslné ublížení na zdraví, či loupež a vyhrožování. Celkově se ukazuje, že dochází ke snižování celoživotní prevalence delikvence. Na základě výsledků výzkumů i policejních statistik, lze říci, že došlo v uplynulých šesti letech k poklesu delikvence dětí, srovnáním z hlediska pohlaví poklesl podíl chlapců, a naopak zvýšil se podíl dívek. Snižuje se tedy rozdíl mezi chlapci a dívkami. (Moravcová, Podaná, Buriánek, 2015).

2.6 Osobnost delikventa

„Primární prevence v oblasti osobnostního rozvoje se zaměřuje na formování klíčových životních dovedností, či životních kompetencí pro každý den“. Jde zejména o kompetence, respektive dovednosti: rozvoj schopností poznávání, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, psychohygienu a kreativitu. Je třeba formovat jedince, v pozitivním vnímání sebe sama, rozvojem mezilidských vztahů, vzájemným poznáváním či budováním zdravého sebevědomí a vzájemného respektu a toleranci k ostatním. (<http://www.kapezet.cz/index.php?object=General&articleId=151&leveMenu=0>).

Neexistuje jednotný model osobnostní charakteristiky delikventa, neboť každá osobnost je jedinečnou bytostí a nepodařilo se prokázat typickou charakteristiku, která by předurčovala jedince k delikventnímu chování. Mnohé znaky však lze spatřovat v oblasti prožívání. Takový jedinci jsou více impulzivní, mnohdy až extrémně výbušní, mají problém vžít se do druhého, pochopit jeho starosti, naslouchat mu, jsou až lhostejní a emočně nestabilní. Nechají se snadno ovlivnit a v názorech jsou nestabilní, často v souvislosti s danou situací. Nejsou schopni se ovládat a řídit se pudy a impulzy. Aby dosáhli svých cílů, jejich chování bývá bezohledné a agresivní, ke své osobě jsou nekritičtí, neznají pocit viny. (Fischer, Škoda, 2014).

„V případě jedinců s vysokou mírou zatvrzelosti a nízkou mírou lability se jedná o aktivní prosazovatele delikventních a kriminálních vzorců chování a postojů. Jsou rigidní, nepřístupní, bezohlední. Mohli bychom říci, že tito silní jedinci výše uvedené chování „dělají“, zatímco slabí jej jen „přijímají, napodobují.“ (Fischer, Škoda, 2014, s. 178).

Každý má určitou představu o typické osobnosti kriminálně se chovající mládeže, včetně médií a veřejnosti. Je možno že jsou tyto představy způsobeny celkovým postojem společnosti, její momentální pohodou, životní spokojeností a rozpoložením. Personál pracující s rizikovou mládeží, není výjimkou. Mnohdy si však ostatní neuvědomují, že sociální inteligence těchto dětí je na mnohem vyšší úrovni než ta naše, neboť oplývají schopnostmi v odhadování lidí. Jsou mistry v přesvědčování. Nemůžeme se postojům personálu, pracujícímu s rizikovou mládeží divit, neboť jej k tomu vede mnoho negativních zkušeností a jejich mnohaleté peripetie s klienty, které v nich živí tyto soudy a vedou k zobecňování. Mezi klienty se najdou i výjimky, jde o děti a mladistvé, kteří se snadněji stali obětí podvodu, než aby sami někoho okradli. Tato zkušenost pak v personálu, tedy profesionálech buduje naději, že jsou ovlivnitelní a polepšitelní, a to je přesně zkušenost, kterou potřebují, věřit v žádoucí vlastnosti alespoň jednoho klienta. Je nutno brát s rezervou ony zobecněné soudy personálu o rizikové mládeži, mnohdy jsou totiž známkou syndromu „vyhoření“, než nezaujatým závěrem. Řada studií prokázala, že osoby, jež jsou delikventní, jednají impulzivně, tudíž musí mít okamžité uspokojení ze svého činu, dávají mu přednost před tím vzdáleným. Dalším ze zkoumaných znaků osobnosti v souvislosti s delikvencí je sebehodnocení. Z výzkumů vyplývá, že delikventně jednající jedinci si často neváží sami sebe a smýšlí o sobě negativně. Menší skupinou jsou pak ti, kteří jsou protikladem a mají naopak nereálně zvýšené sebehodnocení, což vede k agresi a

obraně svojí osoby. Ti s nižším sebehodnocením jsou jedinci, kteří se dopouštějí trestné činnosti opakovaně, je však možné, že je to jen způsobeno opakovaným vězněním jedince, čímž mu společnost připomíná jeho sníženou společenskou hodnotu. To znamená, že by spouštěčem delikvence mohlo být špatné sociální prostředí, tedy jakýsi obranný mechanismus sebe sama (Matoušek, Matoušková, 2011).

Nejrozšířenějším nástrojem zjišťování sebekontroly zůstává škála Grasmicka et al. (1993), neboť má v praxi její využití mnoho zastánců. Vyvinuli čtyřadvacetipoložkový self-reportový nástroj, který měl odrážet šest dimenzí podle obecné teorie kriminality (Moravcová, Podaná, Buriánek, 2015).

Neexistuje tedy jednotná koncepce osobnosti delikventa, neboť chování osobnosti pachatele trestného činu je ovlivněno řadou příčin, včetně jeho vlastností a psychických funkcí, které na sebe vzájemně působí. K pochopení pachatele je nezbytné objasnit i motiv trestné činnosti-tedy, co ho k tomu vedlo, respektive co bylo impulsem k porušení zákona. Rozhodujícím vlivem jsou zajisté faktory sociální povahy, nelze však opomenout ani vyloučit faktory biologické. (Jedlička et al., 2004). *Delikventní chování zpravidla souvisí s disociální poruchou osobnosti, která bývá charakterizována zřetelnou nerovnováhou mezi chováním jedince a společenskými normami, přičemž tato nerovnováha bývá často podporována výraznými a děletrvajícími problémy v interpersonálních vztazích.* (Jedlička et al., 2004, s. 325).

Sklony k agresivitě nejsou podmíněny pouze z biologického hlediska jedince. Vyvíjí se i působením sociálních faktorů, zejména sociálním učením. Dítě se učí pozorováním a nápodobou, stejně tak tomu může být i u agresivního chování. Významným je zejména vliv rodiny, vrstevníků, ale i společnosti, která působí na jedince mediálně či politicky. Pokud je člověk dlouhodobě frustrován, reakce na řešení této situace je u každého individuální a může se lišit. Někdo hledá pomoc u blízkých, jiný se uchýlí k agresi, nebo se z bezvýchodné situace snaží uniknout z reality prostřednictvím alkoholu a drog. (Fischer, Škoda, 2014).

2.7 Drogová subkultura

„Souvislost mezi užíváním měkkých i tvrdých drog a delikvencí mládeže byla potvrzena řadou studií např. D'Amico et al., 2008; Ellickson, Saner, McGuian, 1997;

Huizinga et al., 2000; Junger-Tas et al., 2012; Loeber & Farrington, 1998; Stouthamer-Loeber et al., 2002). Jak D'Amico et al. (2008) shrnují, existuje několik pohledů, které propojují užívání drog a delikvenci. Delikvence může být způsobena intoxikací těmito návykovými látkami, touhou po získání finančních prostředků na jejich nákup nebo může být stejně jako užívání drog zapříčiněna slabšími sociálními vazbami.“(Moravcová, Podaná, Buriánek, 2015, s. 48).

„Primární prevence je v České republice jednou z celkem tří klíčových oblastí jak snižovat poptávku po návykových látkách. Čeští adolescenti vycházejí ze srovnání se svými vrstevníky z ostatních států Evropské unie i ze srovnání s evropským průměrem velmi nepříznivě ve zkušenostech se všemi sledovanými relevantními návykovými látkami. Česká republika obsazuje nelichotivé první příčky ve zkušenostech s alkoholem (opilostí), tabákem a konopnými drogami.“ (Zima, Gabrhelík, Miovský, 2012, s. 168).

Mladým lidem zvláště ve věku 13 až 20 let musí být věnována obzvláště velká pozornost, co se prevence týká, neboť jsou ohroženou skupinou, která je velmi riziková a nadměrně náchylná k navazování kontaktu s drogou, vzhledem k její snazí adaptibilitě na změny. Poslední výzkumy v České republice (dále jen ČR) dokazují, že se věková hranice uživatelů experimentujících s drogou stále snižuje, což je způsobeno zejména zvyšující se dostupností návykových látek ve světě. Není taková konzistence a struktura osobnosti, která by buď předurčovala jedince k tomu, že bude závislý nebo jej naopak před závislostí chránila, vždy záleží na individualitě jedince. Rizikovými faktory jsou zejména osobnostní charakteristiky, jako je úzkost, stres, deprese, poruchy chování, nevhodné sociální vazby, nízké sebevědomí, nebo neschopnost čelit tlaku vrstevníků, ale může to být i zdravotní handicap. Můžeme hovořit o dvou typech osobnosti, které mohou inklinovat k problémům v podobě drog. Prvním z nich jsou osoby citlivé, úzkostné a zranitelné, ty mohou být náchylné k drogám stimulačního typu. Druhým typem jsou osoby agresivní či jednající impulsivně až dráždivě a ty mohou inklinovat k opiátům, neboť jim mohou navodit pocit vnitřního zklidnění. Výše uvedené samozřejmě ovlivňuje spousta dalších faktorů a okolností, jako je prostředí, vztahy v rodině, vztahy mezi vrstevníky, ale zmíníme zde i provokující faktory, jako je pouhá zvědavost, zlepšení výkonnosti, experiment, únik z neřešitelné situace, nuda, zlepšení nálady, nebo snaha upozornit na sebe, tyto faktory nemůžeme bohužel opomenout. Prevence se cíleně snaží tyto rizikové osoby vyhledávat a pracovat s nimi. Mladým lidem se musí ukázat nejen negativní cesta, tedy rizika a nebezpečí

spojená s užíváním drog, ale i cesta pozitivní, jako je zdravý životní styl a smysluplné trávení volného času prostřednictvím lidí, kteří mohou pozitivně ovlivnit myšlení mladých lidí, např. sportovců, celebrit, herců, zpěváků, zkrátka lidí, které oslovují mladou generaci. Co se drogové subkultury týká, zaměřuje se primární prevence na poptávku na drogovém trhu a usiluje o to, aby se potenciální spotřebitel, nestal tím skutečným spotřebitelem, respektive je alespoň jejím cílem vynaložit veškeré úsilí a projevit snahu minimálně odložit kontakt s drogou do pozdějšího věku, neboť u teenagerů a dětí má droga na rozvoj osobnosti a sociální integraci mimořádně destruktivní vliv. (Kalina a kol., 2003).

Na základě výskytu zkušeností s drogami v reprezentativním vzorku lze provést odhad absolutního počtu dospívajících v ČR, jež mají zkušenost s tabákem, alkoholem nebo nelegálními drogami.

V populaci dospívajících v roce 2011 denně kouřilo přibližně 140 tisíc (95 % CI: 132-147 tisíc) mladých lidí ve věku 15 až 19 let, z nichž bylo přibližně 44 tisíc (95 % CI: 40-50 tisíc) silných kuřáků (tj. kouřili 11 a více cigaret denně). Pokud si kuřáky rozdělíme dle pohlaví, v roce 2007 převažovaly dívky a v roce 2011 chlapci. Nadměrné dávky alkoholu při jedné příležitosti pravidelně konzumovalo přibližně 115 tisíc dospívajících (95 % CI: 108-122 tisíc), častou opilost uvedlo odhadem 23 tisíc dospívajících (95 % CI: 20-29 tisíc). V ČR bylo v roce 2011 odhadem 234 tisíc (95 % CI: 226-243 tisíc) dospívajících ve věku 15 až 19 let se zkušeností s některou nelegální drogou, s opakovanou zkušeností pak přibližně 101 tisíc osob (95 % CI: 94-108 tisíc). Konopné látky v životě vyzkoušelo odhadem 229 tisíc (95 % CI: 220-237 tisíc) dospívajících, opakovanou zkušenost s užitím konopných látek pak mělo přibližně 97 tisíc osob (95 % CI: 91-104 tisíc). Jinou drogu, než konopné látky vyzkoušelo odhadem 44 tisíc dospívajících (95 % CI: 40-50 tisíc), opakovanou zkušenost s nekonopnou drogou mělo přibližně 11 tisíc mladých lidí (95 % CI: 9-15 tisíc). Pozitivním jevem se zdá být fakt, že v dlouhodobém časovém úseku klesá počet mladých lidí vystavených působení návykových látek. Srovnáme-li rok 2003 a 2011 lze hodnotit příznivě fakt, že poklesl počet mladých lidí, kteří přicházejí do styku s nelegálními drogami: pokles z 325 tisíc v roce 2003 na 234 tisíc v roce 2011, přičemž pokles byl výrazný především u jiných než konopných drog (pokles ze 180 tisíc v roce 2003 na 101 tisíc v roce 2011), a to i u opakovaného užívání nekonopných látek (pokles z 86 tisíc na 44 tisíc). Opakované užívání konopných látek mezi roky 2003 a 2011 kleslo na třetinu. Ve studii ESPAD byly sledovány také rané zkušenosti mládeže s drogami. Bylo

zjišťováno, kdy poprvé respondenti zkusili návykové látky (pokud uvedli jejich užití). První zkušenost s konopnými látkami uvedlo 7,9 % respondentů do 13 let, ve stejném věku mělo 0,4 % dotazovaných zkušenost s extází, pervitinem a amfetaminem, s užitím sedativ 2,8 % a těkavých látek 2,3 % respondentů. Dotázaní nejčastěji ve věku 15 let uvedli zkušenost se sledovanými nelegálními drogami, tzn. na základní škole a někteří po přechodu do prvních ročníků středních škol. Dalším faktorem je gender, významné rozdíly existují mezi chlapci a dívkami v udávaném věku jejich první zkušenosti. Zatímco chlapci uváděli zkušenost s konopnými látkami v dřívějším věku, dívky naopak nižší věk u léků se sedativním účinkem. Pokud srovnáme s rokem 2007 je vidno, že u všech drog, které byly sledovány, došlo k posunu první uvedené zkušenosti s užitím nelegální drogy do vyššího věku (Chomynová et al., 2014).

Ač se to zdá neuvěřitelné, největší škody z hlediska společnosti působí závislost na alkoholu, který je společensky tolerovanou drogou. Nikoli tvrdé drogy, byť je dlouhodobé užívání drog na člověka na první pohled patrné a působí mnohem děsivěji. Je však třeba rozlišit pití žen a mužů. Muži stejně jako ženy začínají pít ve společnosti, pokud se však ženy stávají závislé, pijí pak na rozdíl od mužů skrytě a mnohdy je to reakce na nějakou nelehkou životní situaci či stres. (Matoušek, 2003).

U žen s úzkostnou či depresivní symptomatologií je častější zejména škodlivé užívání alkoholu, neboť alkohol používají v rámci samoléčby, jelikož má pro ně poměrně výrazný efekt v boji proti úzkosti. (Kalina a kol., 2003).

Příčiny pro vznik závislosti na alkoholu a drogách jsou velmi komplexní, jelikož zatím nebylo potvrzeno nic, co by poukazovalo na vrozenou či získanou náchylnost pro vznik závislosti. Každý je jiný a u každého se vyvíjí závislost na základě jiných skutečností, u někoho na základě nadměrného pití pro jeho psychologické problémy, u jiného kupříkladu převažují genetické predispozice či vrozené předpoklady. Nejčastěji je to však souběh více okolností a řady faktorů. Nelze opomínat ani na závislost na lécích, neboť je i ta velkým problémem. Proto je zapotřebí sledovat u každého nově zavedeného léku i možnost vzniku lékové závislosti. (Kalina a kol. 2003).

3 Prevence z pohledu městské policie

Otázkou prevence, intervence, resocializace, ale i reedukace se zabývá speciálně pedagogická disciplína etopedie. Specifickou cílovou skupinu tvoří jedinci s problémy v chování a poruchou chování. (Kaleja, 2013).

Městská policie (dále jen MP) není jen represivní složkou, ale také tou preventivní. Podílí se mimo jiné na prevenci kriminality v obci. Prevence je dělena na primární, sekundární a terciální. Městská policie se zaměřuje na primární, která spočívá především v přednáškové činnosti ve všech typech škol a školských zařízeních. Sekundární prevence, představuje hlavně přednášky ve střediscích výchovné péče. Prevence jako taková je nezbytnou součástí společnosti a zejména významným výchovným prostředkem, neboť minimalizuje a předchází rizikovému chování. Cílem prevence je zamezit a předejít patologickým jevům, neboť není nic jednoduššího, než informovat společnost a eliminovat tak možný dopad rizikového chování.

3.1 Metodický pokyn k plánování preventivních aktivit

Obecní policie má zákonem uloženo mimo jiné přispívat k prevenci kriminality v obci. Prostřednictvím Odboru analýzy a prevence kriminality (dále jen OAPK) pak realizuje preventivní programy a další aktivity formou besed a presentačních akcí. Metodický pokyn byl vytvořen k nastavení pravidel způsobu plánování, následné organizaci a schvalování těchto aktivit a zároveň k přenosu informací mezi OAPK a ostatními součástmi Městské policie. Zaměstnanci, kteří jsou zařazeni na OAPK mimo jiné i vlastní aktivní činností vyhledávají možnosti k realizaci besed. Žádosti mohou přijímat osobně, písemně, faxem, ale i telefonicky a elektronicky. O vhodnosti tématu besedy a o jejím posouzení, včetně její realizace a rozsahu rozhoduje velitel Odboru analýzy a prevence kriminality (dále jen VOAPK), ten ji buď schválí, nebo zamítne a o případném zamítnutí a důvodech informuje žadatele a přidělí pořadové číslo a založí tak novou složku. Pořadové číslo se přiděluje každé z besed, tedy i té zamítnuté. Ke každému 20. dnu v měsíci předkládá VOAPK zástupci velitele plán besed na další kalendářní měsíc. K realizaci besedy je zapotřebí Objednávkový list, ve kterém jsou uvedeny podrobnosti tématu besedy, její termín, místo, čas a předpokládaný počet uchazečů, ten bude součástí přílohy této práce. Bezprostředně po ukončení besedy požádá poskytovatel o hodnocení

besedy žadatele nebo jinou oprávněnou osobu, která bude též součástí této práce. Po ukončení každé besedy jsou veškeré podklady založeny do složky, která je následně uzavřena a uložena do spisovny. O celé této události je proveden konečný záznam do Knihy preventivních aktivit. Nedílnou součástí preventivních aktivit jsou i presentační akce. Stejně jako u besed jsou žádosti o takové akce přijímány osobně, písemně, faxem, telefonicky i elektronicky a o jejich realizaci a vhodnosti tématu rozhoduje opět VOAPK., ten ji může potvrdit, ale i s udáním důvodu zamítnout a přidělit pořadové číslo. Vždy v prvním týdnu příslušného roku předkládá VOAPK zástupci velitele roční plán presenčních akcí. I u presentačních akcí je nezbytností Objednávkový list, v němž jsou uvedené všechny potřebné náležitosti. K presentační akci vytvoří žadatel plán mimořádného opatření, jehož je zpravidla velitelem se všemi právy a povinnostmi vedoucího zaměstnance. V tomto plánu jsou obsaženy zejména počty a jednoznačné identifikátory zaměstnanců městské policie, kteří se opatření budou účastnit, výčet všech technických prostředků potřebných k realizaci opatření, přesné určení místa, doby a místo a čas nástupu na opatření pro jednotlivé zaměstnance. Tento zpracovaný plán mimořádného opatření je předán ke schválení přímým nadřízeným, tedy veliteli nebo jeho zástupci a vedoucímu odborů. Po schválení je dán na vědomí všem zaměstnancům, kteří se jej budou účastnit včetně místa, specifikace požadované činnosti, požadovaného technického vybavení a času nástupu na mimořádné opatření. V případě, že je nutné k realizaci prezenní akce provést služební cestu vytvoří zaměstnanec OAPK pověřený velením celé akce podklad pro nařízení Velitele městské policie. O zahájení a ukončení akce dává na vědomí zaměstnanec pověřený vedením informací prostřednictvím vhodného komunikačního prostředku Operačnímu oddělení. Každá presenční akce je následně zhodnocena a složka této preventivní aktivity uzavřena a založena do spisovny. U všech ostatních akcí, které jsou pořádány městskou policií ve spolupráci s externími subjekty, platí stejné podmínky, jako u besed a presentačních akcí. Zároveň je obzvláště potřeba dbát především na důraz a řádný a prokazatelný přenos veškerých informací ve vztahu k účastníkům jak z řad městské policie tak především z řad externích subjektů. (https://ismpman.plzen.eu/Dread/PostDocument/125_MPo05%20Postup%20strážníků%20OAPK%20při%20plánování%20a%20realizaci%20preventivních%20aktivit.pdf).

3.2 Odbor analýzy a prevence kriminality MP Plzeň

OAPK mimo jiné zajišťuje spolupráci MP a správních orgánů, ale podílí se i na zajišťování primární prevence kriminality ve městě Plzni. V souladu s legislativou ČR vydává metodické pokyny, zdokonaluje a propracovává spolupráci mezi orgány státní správy. V této skupině jsou zařazeni i metodici prevence kriminality, kteří uskutečňují a aktivně se podílejí na spolupráci na projektu prevence kriminality s orgány věnujícími se výše uvedené problematice, zejména pak s Odborem bezpečnosti a prevence kriminality Magistrátu města Plzně. Metodici prevence kriminality se významným způsobem podílejí na primární prevenci a na snižování kriminality ve městě Plzni a na bezpečnosti provozu v městském shluku, neboť zpracovávají projekty, které se touto problematikou zabývají. Pořizují zvukové a obrazové materiály z míst veřejně přístupných a z různých akcí, na kterých se MP podílí. Příkladem lze uvést pochod neonacistů, pietní akty, zajišťování veřejného pořádku při slavnostních návštěvách, kontroly nočních podniků, kde se nacházejí mladiství a nezletilí, kteří požívají alkoholické nápoje a i kontroly provozování prostituce na území města Plzně. Metodici prevence kriminality provádějí besedy pro školy na téma prezentace MP, práva a povinnosti strážníka ve vztahu nejen k mládeži, ale i k občanům, prezentace fotografického materiálu z činnosti MP atd. Dalším z témat přednáškových činností jsou například šikana, kyberšikana, domácí násilí, legální drogy, ilegální drogy, nebo témata, která jsou dle aktuálního požadavku jednotlivých školských zařízení. Jednotlivé besedy jsou realizovány v mateřských školách, základních školách a středních školách. OAPK spolupracuje také se speciální školou ve Zbůchu, se základní školou praktickou v Plzni, se střediskem výchovné péče a se základní školou pro zrakově postižené. Mimo jiné zajišťuje ukázky práce psovodů a poslušnosti jejich služebních psů, ale realizuje i značení a evidování jízdních kol v případě krádeže. Ve vlastnictví a pro případné zájemce má i pro ty nejmenší skákací hrad. Zejména zajímavé jsou ukázky policejních psovodů, které ukazují jak se bránit v případě přepadení, či okradení a následné zadržení pachatele služebním psem, nebo zpacifikování útočníka při hokejovém či fotbalovém utkání. Tyto ukázky mají u dětí zvláště velký úspěch a sledují je vždy s nadšením. (<http://www.mpplzen.cz/prevence/obecne-o-prevenci/>).

V roce 2017 začal OAPK ve spolupráci s Národním institutem pro další vzdělávání se sídlem v Plzni realizovat projekt pro pedagogy a pracovníky škol a školských zařízení,

který je akreditován u MŠMT pod číslem Z12-01-14-172 a garantem je PhDr. L.Šlajchová, Ph.D.

Tento program je zaměřen na jednu z oblastí prevence rizikového chování žáků škol a školských zařízení, definuje jednotlivé skutkové podstaty, vymezuje právní normy z oblasti školství a jejich aktuální změny k těmto zákonům, poskytuje nezbytné aktuální kontakty na organizace, které pracují s dětmi a mládeží ve vztahu k rizikovému chování. Jako další a stěžejní bod tohoto programu je doporučeno školám a školským zařízením možné východisko, jak předcházet protiprávnímu jednání žáků, jak případné protiprávní jednání řešit, jak jej evidovat a na koho se v případě potíží obrátit. Zejména však učí pedagogické pracovníky zorientovat se v této problematice a zároveň jim ukazuje, jak případné protiprávní jednání vyhodnotit. Tyto podněty a zkušenosti vycházejí zejména z dlouholeté praxe obou přednášejících kolegů str. Beránka a str. Barfuse. (<http://www.nidv.cz/cs/onas/krajska-pracoviste/plzen/avp.ep/>).

3.3 Kroužek „Malý strážník“ – detektiv

Ve středisku volného času Radovánek byl dne 24. září 2015 nově otevřen kroužek Malý strážník – detektiv. Kroužek je připraven v rámci projektu zaměřeného na bezpečnost a prevenci dětí MP Plzeň a Střediskem volného času Radovánek. Vedoucím kroužku je Jaroslav Frömer, bývalý strážník nyní civilní zaměstnanec MP. Cílem tohoto zájmového kroužku je mimo jiné seznámit děti nejen s běžnou policejní prací, ale i s možnými riziky a nástrahami, se kterými se mohou setkat v běžném životě a zejména je naučit tomu, jak se s nimi vypořádat venku na ulici. Kroužek je vhodný pro děti od šesti let, horní věková hranice není omezena. Jako každý strážník dostávají děti svoji hlídkovou knížku, do které si mají v průběhu kroužku zaznamenávat vše, co se doposud naučily. Jako první si sepisují KODEX Malého strážníka - prvními body jsou čestnost, spravedlnost a ohleduplnost, což jsou nezbytné předpoklady každého strážníka.

Děti během kroužku navštěvují místa, kam se jen tak běžný občan nedostane. Například se podívají do prostor základny Zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje, dále do prostor Hasičské záchranné stanice Plzeň Košutka, navštíví i Záchrannou stanici živočichů, zavítají přímo i na velitelství MP Plzeň. Děti hrají detektivní hry, naučí se základům trasologie, daktyloskopie, pracují například s detektorem kovů, mimo jiné se naučí jak zavolat na tísňovou linku nebo jak zavolat pomoc v případě hrozícího nebezpečí.

Jendou z návštěv je velmi poutavá přednáška strážníků obvodní služebny Bory o odchytech, někdy i nebezpečných zvířat, která je doplněna ukázkou pomůcek, které jsou nezbytné při každém odchytu. Děti jsou poučeny jak se zachovat, když naleznou zraněné nebo opuštěné zvíře a v závěru si prohlíží vozidlo sloužící k převozu odchycených zvířat. Přednáška je přínosná a poučná jak pro děti, tak i dospělé. Dalším z naučných zážitků, který je pro děti v rámci kroužku připraven, je návštěva záchranné stanice, kde se děti dozvídají od pana Makoně význam této záchranné stanice, jaká je její pracovní náplň a zejména to, jak pomáhá všem zraněným živočichům. Mají možnost si prohlédnout živočichy, kteří jsou momentálně na stanici v rekonvalescenci. Děti navštíví v kroužku i psovodi, ti jim vysvětlí a ukáží, jak se chovat k cizím psům a nastíní jim práci policejních psovodů. Mají možnost si vyzkoušet taktickou vestu psovoda a zejména zkusit kolik váží. Závěrem s nimi absolvují krátkou obchůzku, aby si dokázaly představit, jak taková služba vypadá reálně. Další přínosnou exkurzí je pro ně návštěva hasičské stanice, kde zjistí, co práce hasiče obnáší, prohlédnou si jejich autopark, posilovnu, ale i jídelnu a pokoje hasičů, dozvědí se, že požární stanice je pro hasiče vlastně takovým „druhým domovem“, neboť hasiči slouží dvacet čtyři hodin a poté mají dva dny volna. Děti si mohou vyzkoušet i tzv. „nasucho“ Výcvikový klecový polygon. *„Polygon je cvičné zařízení nebo-li výcvikový polygon, slouží pro ověření fyzické a psychické připravenosti hasičů v podmínkách stimulujících skutečné podmínky při zásahu s použitím dýchacích přístrojů.“* (<http://www.hzscr.cz/clanek/vycvikovy-klecovy-polygon-hzs-olomouckeho-kraje-uzemni-odbor-prostejov.aspx>).

Od Zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje se dozví základní pravidla volání na tísňovou linku, a to je zejména zachování poměrného klidu v případě ohlášení jakékoli události, učí se mluvit srozumitelně a zřetelně, řádně popsat místo události a to, co se stalo, neboť to je pro záchranáře velmi důležité. Vedoucí útvaru ředitele jim pustí nahrávky hovorů a sdělí jakých chyb se lidé často dopouštějí při ohlášení nějaké krizové situace. Děti si mají možnost prohlédnout i vybavení záchranářského vozidla se všemi jeho náležitostmi. Celý tento kroužek je zakončen závěrečnou besídkou a imaginárním pasováním účastníků na „Malé strážníky“, kde mohou děti před svými rodiči prezentovat vše, čemu se během kroužku naučily. Kroužek roku 2017 byl ukončen v obřadní síni na plzeňské radnici, kam přišel poblahopřát primátor města Plzně Martin Zrzavecký, zástupce velitele Městské policie Plzeň Marek Šilhan a ředitelka Střediska volného času Radovánek

Eva Tischlerová. Každý účastník si domů odnesl absolventský list a drobné propagační předměty, které věnoval Magistrát města Plzně, Městská policie a Středisko volného času Radovánek.

Město Plzeň se dlouhodobě snaží o to, aby lidé začali vnímat městskou policii nikoliv jako represivní složku, ale spíše jako subjekt, který jim pomáhá a je jim nablízku. Kroužek Malý strážník by tomu mohl napomoci i díky dětem, které ho absolvovaly. (<http://www.mpplzen.cz/aktuality/maly-straznik.aspx>). Dá se předpokládat, že si MP takto kupříkladu vychovává své budoucí strážníky.

3.4 Primární prevence ve školství

Prevence jako taková je důležitá jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost, neboť jedinec je součástí společnosti. Zejména ve výchově hraje významnou roli. Kdybychom chtěli vystihnout prevenci jedním slovem, bylo by to slovo předcházení, jelikož předcházíme patologickým a nevhodným jevům, které jsou společností neakceptovatelné. Smyslem prevence (z lat. *praevenire*, předcházet) je ochránit sebe i ostatní, podporovat je a zejména varovat před možnými riziky a nástrahami. Podle „*Strategie prevence rizikových projevů chování dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009-2012*“ se MŠMT podařilo postupně upevňovat na vertikální úrovni fungující síť koordinátorů a metodiků prevence; tvoří ji:

- krajští školští koordinátoři prevence (pracovníci odboru školství, mládeže a tělovýchovy krajských úřadů)
- metodici prevence (pracovníci pedagogicko-psychologických poraden)
- školní metodici prevence (pedagogové ve školách a školských zařízeních)

Za primární prevenci se považují všechny aktivity, které pomáhají předcházet veškerým problémům a následkům rizikového chování, nebo alespoň zmírňují jejich dopad a zabraňují jejich šíření. Děti, mládež a pedagogičtí pracovníci tvoří podle etopedicky zaměřené prevence primární cílovou skupinu. Sekundární cílovou skupinou jsou pak rodiče dětí a veřejnost. Specifická primární prevence už se pak zaměřuje na jedince, u nichž lze již předpokládat negativní vývoj a má snahu zabránit a předejít nebo omezit nárůst jeho výskytu. Rozeznáváme všeobecnou, selektivní a indikovanou specifickou primární prevenci. Nespecifická primární prevence je nedílnou součástí primární prevence

a je možno za ni považovat veškeré činnosti a aktivity, v podstatě je její náplní celkový rozvoj harmonické osobnosti člověka, jeho zájmů, sportovního vyžití, včetně rozvoje jeho talentu. Při sekundární prevenci již předcházíme páchání patologických jevů a jedná se tedy o včasnou intervenci a současně o poradenství a léčení zároveň. Terciální prevence již zabraňuje opakování a je zaměřena zejména na osoby po výkonu trestu, nebo na jedince opouštějícího ústavní a ochrannou výchovu (Kaleja, 2013).

Žádoucí je kontakt poradců (psychologové, sociální pracovníci) s dětmi a rodiči na základních a středních školách, neboť je považován za vhodný doplněk komplexních preventivních programů škol. Ukazuje jednu z možností, na koho se obrátit v případě složité životní situace a zároveň je dobrým prostředkem jak rodiče a žáky informovat o možné pomoci specializovaných pracovišť. Pokud je žák dobře informován a ocitne se v těžké životní situaci, mohlo by to usnadnit jeho rozhodování na koho se obrátit, proto je prezentace těchto pracovišť velmi důležitá. (Kalina a kol., 2003).

Co se týká primární prevence, došlo v ČR jednoznačně k jejímu vývoji, stále se však vyskytuje mnoho základních problémů. V ČR jsou ve školách zavedena progresivní opatření, která v mnoha jiných zemích nebyla doposud zavedena, neboť se to zatím nepodařilo. Jedná se o povinně realizovaný preventivní program, je to minimum toho, co by každá ze škol měla činit ve školním roce. Dále pozice školního metodika prevence, který se specializuje zejména na všeobecnou a selektivní prevenci rizikového chování, jehož funkce může být vytvořena a upravena vyhláškou č. 72/2005 Sb. Jedná se také například o Standardy primární prevence užívání návykových látek (a to od roku 2005, MŠMT, 2005) včetně propracovaného systému certifikačního řízení a vydávání certifikací (Martanová, 2006), jsme jednou z mála zemí, kde tyto standardy existují a jsou v praxi používány. Negativem, a tím co se nám nedaří, je vytvoření stávajících podmínek pro správné fungování existujících preventivních metodik a strategií v preventivní praxi. Téma primární prevence rizikového chování je legislativně spjato s těmito pracovními pozicemi: poradenský metodik prevence, školní metodik prevence, školní psycholog, školní speciální pedagog, učitel, pedagog volného času, vychovatel a ředitel. Jejich základní pracovní náplní je zejména tvorba preventivních programů, preventivní činnosti, které jsou zaměřené na celkový rozvoj osobnosti, koordinace protidrogové prevence v rámci příslušného zařízení, prevence poruch chování atp. Pro tyto pozice však neexistuje systém vzdělávání, který je sjednocený. (Zima et al., 2012).

Při řešení obtížných výchovných situací, školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů jak v osobnostním, tak v sociálním vývoji a při prevenci sociálně patologických jevů podle školského zákona a znění příslušné vyhlášky školám a školským zařízením, budou při preventivním působení poskytovat pomoc a podporu zejména pedagogicko-psychologické poradny, a to prostřednictvím metodika prevence. (Zákon č. 561/2004Sb. § 116 a Vyhláška č. 72/2005 Sb., §3, písm. e).

Funkci školního metodika prevence však vykonávají řadoví učitelé, kteří mají tuto práci nad rámec svého učitelského úvazku a samozřejmě jim to přináší nemalé problémy. Ve školách proto převažuje sklon co nejvíce povinností přenést na třídního učitele. Aby mohl školní metodik prevence svoji práci vykonávat efektivně a vykonával-li tuto pozici učitel, měl by mu být snížen jeho učitelský úvazek, rozšířeny jeho pravomoci a celkově posílena jeho funkce. (Kraus, 2014).

3.5 Plán primární prevence rizikového chování Plzeňského kraje (2017-2019)

Předložení Plánu primární prevence rizikového chování Plzeňského kraje (dále jen PK) je jednou z podmínek pro získání finančních prostředků z dotačního programu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na realizaci aktivit v oblasti prevence rizikového chování v období 2017-2020, navazuje na Plán primární prevence rizikového chování PK (2013-2016). Kraje, školy, školská zařízení, neziskové organizace a další subjekty, které působí v PK, respektive v ČR mohou žádat o dotace do tohoto dotačního programu. Uzávěrka příjmu všech žádostí je vždy k 30. září daného roku.

Tento plán je zpracováván s dlouhodobým záměrem vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy PK, Konceptí prevence kriminality PK a dalšími strategickými dokumenty a právními předpisy. V současné době je Plzeň čtvrtým největším městem v Česku a žije zde cca 169 000 obyvatel, tedy 30 % obyvatelstva PK. Státní správu v PK kromě Plzně vykonává dalších 14 obcí, jmenovitě Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice a Tachov. Co se nezaměstnanosti týká, byla k 31. 12. 2016 v jednotlivých okresech následující: v Domažlicích 3, 9 %, v Klatovech 3, 9 %, v Rokycanech 3, 3 %, v Tachově 4, 9 %, na Plzni-jihu 3, 2 %, Plzeň–město 3, 0 % a Plzeň – sever 3, 7 %.

Dle projektu Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR bylo zjištěno, že je v PK celkem 42 sociálně vyloučených lokalit, a to konkrétně v Plzni celkem 4 sociálně vyloučené lokality, jež obývá 800 - 900 obyvatel, v Domažlicích 6 sociálně vyloučených lokalit, jež obývá 100 - 400 obyvatel, v Horažďovicích 1 sociálně vyloučená lokalita s počtem do 100 obyvatel, v Horšovském Týně 4 sociálně vyloučené lokality s počtem do 200 obyvatel, v Klatovech 4 sociálně vyloučené lokality s počtem 100 - 200 obyvatel, v Nýřanech 4 sociálně vyloučené lokality s počtem 200 - 300 obyvatel, v Rokycanech 2 sociálně vyloučené lokality s počtem 200 - 300 obyvatel, v Tachově 5 sociálně vyloučených lokalit s počtem 200 - 500 obyvatel, ve Stříbře 6 sociálně vyloučených lokalit s počtem 200 - 300 obyvatel, v Přešticích 4 sociálně vyloučené lokality s počtem do 200 obyvatel a ve Stodě 2 sociálně vyloučené lokality s počtem do 100 obyvatel. Cílem tohoto projektu je identifikovat a popsat sociálně vyloučené lokality a porovnat je s rokem 2006, kdy se uskutečnilo první velké mapování. Vyhodnotit jejich vývoj a změny, co do počtu obyvatel a kvality života v nich, s ohledem na vznik nových lokalit i možný zánik těch stávajících, tak aby bylo možno efektivně využít prostředky z Evropského sociálního fondu, který se stal díky objemu poskytnutých financí i svým zaměřením zásadním zdrojem pro podporu sociálního začleňování, zaměstnatelnosti, a vzdělávání.

Ve školním roce 2015/2016 pracovalo v PK šest speciálně pedagogických center, z toho 2 pro mentálně postižené, 1 pro tělesně postižené, kombinované vady a autismus či PAS, 1 pro sluchově postižené, 1 pro zrakově postižené, 1 pro děti s vadami řeči. V PK působí Pedagogicko-psychologická poradna, Plzeň v Částkově ulici, která má odloučené pracoviště v každém okrese PK. Potýká se s řešením problémů ve školním prostředí, obzvláště v souvislosti s agresivním chováním, ale i s problematickým rodinným zázemím a s psychiatrickými diagnózami. Proto dochází i v PK k navýšení požadavků na řešení těchto problémů. Jednou z nejčastějších žádostí o poskytnutí služby je u předškolních dětí zpravidla zjištění školní zralosti, žáci základních škol se pak potýkají nejvíce s výukovými a výchovnými problémy, u středoškoláků jsou to pak nejčastěji výukové a osobnostní problémy. Cílem všech pracovišť je v souvislosti s inkluzí dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ve školách běžného typu vytvoření těch nejlepších podmínek pro vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Z toho důvodu všechna pracoviště organizují pravidelná setkání s výchovnými poradci, školními metodiky prevence, spolupracují s odborem školství, mládeže a sportu Krajského úřadu PK a odbory školství

pověřených obcí, Orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) a úřady práce a jinými. Na středních školách v PK působí 62 školních metodiků prevence. Dle dotazníkového šetření řeší školní metodici prevence nejčastěji výchovné problémy žáků, závislostní chování žáků, vztahové problémy mezi žáky, věnují se žákům v problémové situaci, ať už jde o rodinnou, osobní či vztahovou a podílí se na vyšetřování šikany. Školy mají primární prevenci zpravidla zapracovanou i do školních vzdělávacích programů, nejčastěji pak spolupracují s Pedagogicko-psychologickou poradnou, Policií ČR a MP, SVP, městskými a obecními úřady, OSPOD, využívají i nabídek Centra protidrogové prevence a terapie a POINT 14, jenž poskytuje komplexní služby v oblasti specifické primární prevence užívání návykových látek a dalších forem rizikového chování a tyto programy jsou certifikované.

V PK se navyšují požadavky na řešení problémů ve školním prostředí zejména, co se týká agresivního a nepřizpůsobivého chování, u středoškoláků jsou to zejména výukové a osobnostní problémy. Nezbytnou součástí je i opora v zákoně, která by zvýšila pozici školního metodika prevence, dále zajištění finančních prostředků z grantů, ale i rozšíření nabídek bezplatných preventivních programů, zřízení funkce školního speciálního pedagoga, školního psychologa nebo jiného odborníka ve škole. Důležitým faktem je též navýšení úvazků metodikům prevence v Pedagogicko-psychologických poradnách, a to tak aby byly zabezpečeny preventivní a intervenční aktivity na školách ve všech okresech PK. Hlavním cílem Plánu primární prevence PK je zejména vytvářet příznivé prostředí ke zmírnění společensky nežádoucích či nebezpečných jevů, zkvalitnit programy specifické primární prevence, která je realizována školami, školskými zařízeními a nestátními neziskovými organizacemi, jako je zajištění cíleného vzdělávání a dostatečného množství a kvality metodických materiálů. Dalším z cílů je vytváření podmínek pro poskytování kvalitních služeb na všech úrovních systému primární prevence rizikového chování. Je nutné reagovat na potřeby školských poradenských zařízení v souvislosti s nárůstem klientů, provádět metodickou a konzultační činnost zejména se zákonnými zástupci klientů, ale i směrem ke školám a školským zařízením. Primární prevencí se zabývají i další orgány, výbory a pracovní skupiny PK, zmíníme zde jen některé z nich: Pracovní skupina prevence kriminality PK, Krajská pracovní skupina primární prevence rizikového chování, Koordinační skupina na podporu integrace cizinců na úrovni PK, Výbor pro podporu cestovního ruchu, sportu a mládeže. Krajský školský koordinátor prevence

vykonává činnost v přenesené i samostatné působnosti a úzce spolupracuje s krajským protidrogovým koordinátorem, koordinátorem prevence kriminality a koordinátorem pro romské záležitosti. PK vyhlašuje každoročně dotační programy a má významný podíl na financování oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na území kraje. Od roku 2003 vyhlašuje dotační programy zaměřené na podporu primární prevence rizikového chování. (<http://plzensky-kraj.cz/cs/clanek/plan-primarni-prevence-rizikoveho-chovani-plzenskeho-kraje-2017-2019>).

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Výzkumné šetření

V této části autorka popíše metodiku šetření a stanoví hypotézy. Charakterizuje výzkumný vzorek, jeho volbu a cílovou skupinu, tj. zkoumanou populaci. Odpovědi respondentů na jednotlivé otázky v dotazníku, budou nejprve seskupeny a prezentovány v tabulkách a grafech, hypotézy budou poté vyhodnoceny a v závěru komentovány.

4.1 Cíle, výzkumné otázky

Hlavními cíli výzkumného šetření bylo odpovědět na následující výzkumné otázky. Jak efektivně dokážou žáci zkoumaných středních škol vstřebat informace poskytnuté MP Plzeň? Jak ovlivňuje rodinné zázemí a volnočasové aktivity rizikové chování mladistvých? Dále je cílem získat zpětnou vazbu pro MP Plzeň k jejím preventivním informačním aktivitám.

Výše uvedené bylo zjišťováno na základě přednášek MP ke dvěma tématům Ilegální drogy a trestní odpovědnost.

4.2 Metodika výzkumu

Jako základní metoda byl zvolen kvantitativní výzkum, popisné šetření s využitím dotazníkové metody. Kvantitativní výzkum pracuje s číselnými údaji, které se dají matematicky zpracovat. Zjišťuje rozsah, množství nebo četnost výskytu jevů, respektive jejich stupeň a míru. Většinou prověřuje již existující pedagogickou teorii, která je známá a výzkumem ji dokládá či vyvrací. Nejvhodnější způsob, jak to udělat, je vyvozovat hypotézy. Ty jsou ve výzkumu následně testovány a buď potvrzeny, nebo vyvráceny. (Gavora, 2010, str. 35-36). Autorka této práce uvádí hypotézy v č. 4.3.

Dotazníková metoda patří mezi kvantitativní metody pedagogického výzkumu, je to nejčastěji používaná metoda nejen v pedagogice, ale i v sociologii, psychologii i politologii. Hlavním cílem dotazníku je zjistit postoje respondentů.

Požadavky na dotazníkovou metodu jsou takové, aby byl výsledek dotazníkového šetření vypovídající. Aby bylo možno z něj získat data, která mohou přinést nové poznatky o zkoumaných faktech a verifikovat je, musí splňovat určité požadavky.

Validita (platnost) výzkumné metody je základním požadavkem a je posuzována podle toho, zda metoda zkoumá, co zkoumat má. Výsledky z měření by měly být nezávislé na systematických i náhodných chybách, zároveň tedy závisí i na objektivnosti a spolehlivosti metody.

Dotazník jako výzkumný nástroj - pro kvantitativní výzkum je nutná kvalita dotazníku jako nástroje pro získání dat, na kterých ověření hypotéz stojí. Proto musí dotazník splňovat určité požadavky, mezi něž patří:

Reliabilita (spolehlivost) metody sběru dat vypovídá o tom, jak jsou získané výsledky konzistentní se zkoumanou realitou (zda měří to, co měřit má) a stabilní (např. stálost výsledku v čase – při opakování metody i po delší době by měla získaná data být shodná, pokud se měřený jev nezměnil).

Objektivnost vychází z míry, jakou má na výsledky vliv osoba zadavatele a respondenta. Jaká je možnost zkreslení dat tak, aby byl přesto získán požadovaný výsledek. Různí posuzovatelé by měli u stejného dotazníku získat stejný závěr.

Standardnost je požadavek, aby stejná metoda používána u různých osob měla pro všechny respondenty vytvořené stejné podmínky. Předpokládá to sjednocení všech důležitých podmínek šetření: stejné úkoly, jednotné pokyny a postup, stejný způsob vyhodnocování. Pokud jsou dodrženy tyto podmínky, určují zároveň do jaké míry je dotazník validní a jak je metoda spolehlivá.

(Kohoutek, Dotazník [online] <http://www.ssvp.wz.cz/Texty/dotaznik.html>).

Průcha (1995) uvádí následující požadavky na dotazník:

- správná konstrukce – pokrytí sledovaných jevů položkami-otázkami
- otázky formulovat srozumitelně s jednoznačnou odpovědí; důležitá je volba typu otázek - položek s ohledem na další způsob zpracování (otevřené nebo uzavřené), otázky mohou mít i podobu výroků, s nimiž respondent vyjadřuje svůj souhlas nebo nesouhlas

- úměrný rozsah – ten by měl vycházet z cílové skupiny respondentů (věk, rozumová úroveň, schopnost soustředění)
- způsob zadávání dotazníků – nejvhodnější je přímé zadávání respondentům, výhodou je vysoká návratnost a případné možné další rozhovory s respondenty. Při zadávání jinou osobou je důležité druhou osobu náležitě poučit o způsobu zadávání a nutnosti zachování anonymity (např. učitel ve vlastní třídě pozná odpovědi svých žáků i podle písma – pozn. autora). V případě hromadného rozesílání se jako největší nevýhodou jeví malá návratnost a nutné další poučení respondentů o způsobu vyplňování dotazníků, výhodou je nejlépe zachovaná anonymita.

V dotazníku je možné použít několik druhů položek. Každá z nich má své výhody i nevýhody. Nejčastěji se můžeme setkat s jednoduchým dotazníkem, kde jsou jednotlivé položky řešeny způsobem otázka – odpověď, případně souhlas nebo nesouhlas s výrokem. Dalším typem je dotazník kombinovaný se škálou, v něm jsou otázky řešeny jako řada výroků s hodnotící škálou, úkolem respondentů je vyjádřit míru svého souhlasu s výrokem. (Průcha, 1995).

4.3 Hypotézy

Jako odpovědi na výzkumné otázky stanovila autorka na základě osobní zkušenosti policistky následující věcné hypotézy:

H1:

Mladiství dokážou efektivně zpracovat informace poskytnuté Městskou policií.

H2:

Mladiství vyrůstající v úplné rodině nemají sklony k rizikovému chování.

H3:

Většina mladistvých, kteří mají nějaké zájmy a volnočasové aktivity, neinklinuje k experimentování s drogami a k rizikovému chování.

H4:

Aktivní zájem rodičů redukuje riziko experimentování s drogami.

H5:

Většina mladistvých konzumujících alkoholické nápoje pochází z rodin, kde rodiče konzumují alkoholické nápoje

4.4 Dotazník vytvořený autorkou

(viz Příloha 1) obsahoval 17 otázek, které pokrývaly data potřebná k ověřování hypotéz. Všechny otázky dotazníku byly uzavřené, jen jedna s možností doplnění odpovědi. Úvodní otázky sloužily k identifikaci (věk, rodina, zájmy), další zjišťovaly zkušenosti a postoje respondentů k drogám, alkoholu a souvislost s rodinou. Pět posledních otázek ověřovalo poznatky prezentované v přednášce. Standardní podmínky při prezentaci dotazníku zajistila autorka osobně.

4.5 Charakteristika sledovaného souboru, jeho volba

Dotazníkové šetření bylo realizováno při a po přednáškách - besedách na Středních školách v PK, kde má MP Plzeň svoji působnost. Zkoumaným vzorkem byli studenti prvních a druhých ročníků středních škol, tedy mladiství (věková skupina od 15 do 18 let). Volba vzorku byla účelová, odvislá od preventivních přednášek na dané téma nasmlouvaných MP v Plzni s danými středními školami. Byly to Střední průmyslová škola strojnická a střední odborná škola profesora Švejcara v Plzni, Hotelová škola v Plzni a Střední odborná škola obchodu, užitého umění a designu v Plzni. Přesto, že volba výzkumného souboru byla nenáhodná, jeho velký rozsah 290 respondentů i zaměření zúčastněných škol napomohly k jeho dobré reprezentativnosti. Vzorek zastupuje populaci středoškolské části mladistvých z velkého města.

4.6 Průběh sběru dat

Šetření bylo zahájeno dne 19.10.2017. Dotazníky byly autorkou práce rozdány účastníkům bezprostředně po přednášce MP na téma Ilegální drogy a trestní odpovědnost, kde autorka setrvala do jejich samotného vyplnění a ujistila respondenty o zajištění jejich anonymity. Vyplňováním dotazníku strávili respondenti cca 10 až 15 minut. Při vyplňování dotazníku byla přítomna autorka dotazníků a její dva kolegové Barfus a Vlčková. Pozorováním respondentů, jejich reakcí, komentářů a dotazů při besedě bylo shledáno, že se budou snažit vyplňovat dotazníky pravdivě. K zajištění co možná

nejvyššího komfortu a pocitu důvěry u respondentů se autorce osvědčilo civilní oblečení a nikoli uniforma. Respondenti tak byli vzhledem k tématu přednášek a sestavenému dotazníku daleko sdílnější a otevřenější. S autorkou se na dané téma živě zapojovali do diskuze. Jejich otázky směřovaly zejména na množství návykových látek, které u sebe mohou mít pro svoji potřebu, aniž by byli trestně stíháni. Dále na osobní zkušenosti MP s drogami a závislými osobami. Rozdáno bylo celkem 290 dotazníků na všech zmíněných typech škol, vyplněny a vráceny byly všechny. Sběr dat byl ukončen dne 22. 12. 2017.

Naplnění etických zásad

V souvislosti s výzkumným šetřením je základní povinností každého respektovat právo na soukromí. Fotodokumentace, která je přílohou této práce, je zveřejněna na webových stránkách MP Plzeň. Při zápisu do kroužku „Malý strážník“, zákonní zástupci zúčastněných nezletilých osob, písemně souhlasili se zveřejněním fotodokumentace pořízené během kroužku. Vedoucí kroužku, dal autorce písemný souhlas k prezentování fotografií v této práci (viz Příloha 18). Ostatní spolupracovníci autorky, jež se objevují na fotografiích, také slovně stvrdili, že jejich osoby mohou být zobrazeny ve výzkumné části. Pracovník hasičského záchranného sboru, který je zachycen na jedné z fotografií dal autorce písemný souhlas (viz Příloha 19).

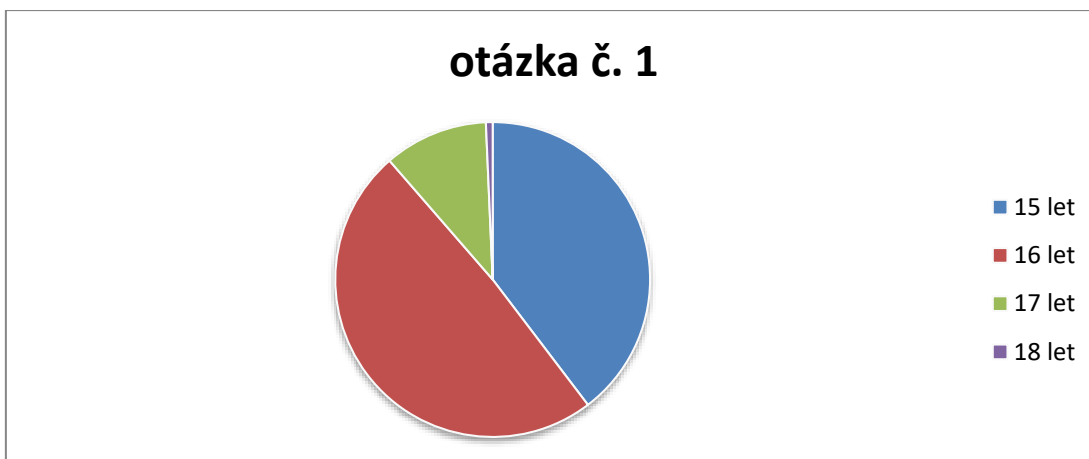
4.7 Analýza dat

Všichni mladiství, kterým byly dotazníky rozdány, vyplnili všech sedmnáct otázek. Polootevřenou otázku s dotazem, s jakou drogou mají zkušenost, využilo 68 respondentů z 81 dotazovaných, kteří se k nějaké zkušenosti s drogou přiznali. Ve většině případů se jednalo o marihuanu.

Otázka č. 1: Kolik je Vám let?

Ze zpracovaných odpovědí je patrné, že nejvíce respondentů zapojených do výzkumu bylo ve věku 16 let a to v počtu 142 studentů, 115 respondentů bylo ve věku 15 let, 31 respondentů ve věku 17 let a 2 respondenti ve věku 18 let.

	15	16	17	18
v procentech	39,55 %	48,97 %	10,69 %	0,69 %
počet odpovědí	115	142	31	2

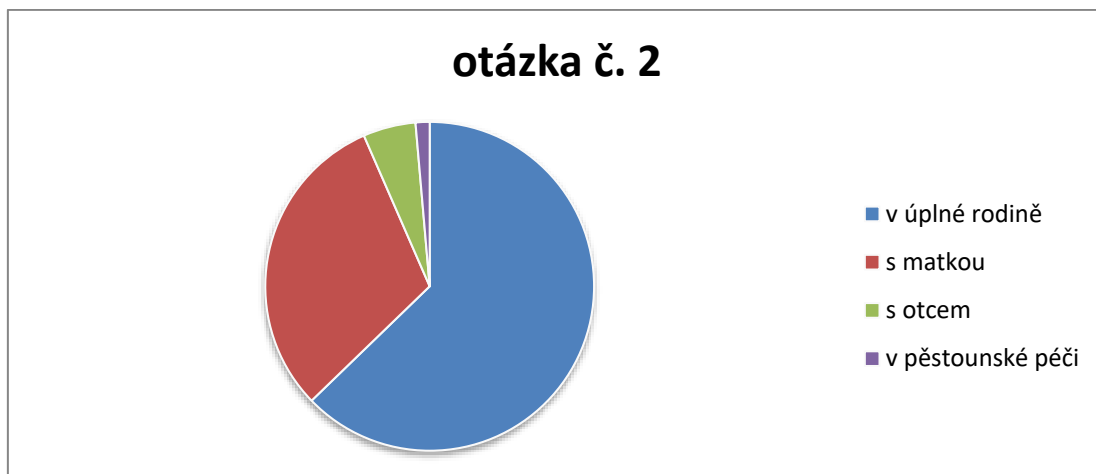

Graf č. 1 Kolik je Vám let?

Otázka č. 2: Žijete v úplné rodině?

Většina mladistvých uvedla, že žije v úplné rodině, tedy s oběma rodiči, a to v počtu 182 respondentů, jen s matkou žije 89 respondentů, jen s otcem vyrůstá 15 respondentů, s prarodiči nežije žádný z dotazovaných respondentů a 4 respondenti žijí v pěstounské péči.

	ano	s matkou	s otcem	s prarodiči	pěstounská péče
v procentech	62,76 %	30,69 %	5,17 %	0,00 %	1,38 %
počet odpovědí	182	89	15	0	4

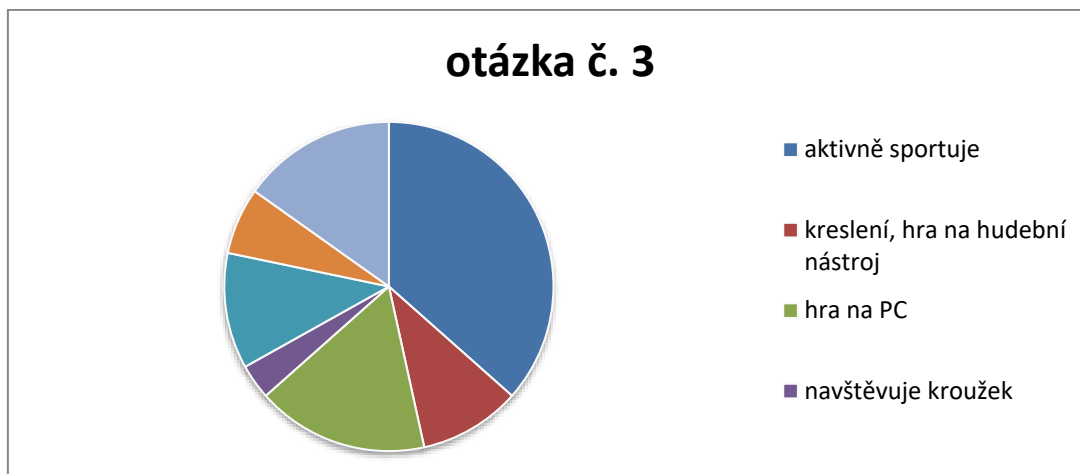

Graf č. 2 Žijete v úplné rodině?

Otázka č. 3: Jaké máte zájmy?

106 respondentů uvedlo, že aktivně sportuje, hraje fotbal nebo navštěvují posilovnu apod., hrou na PC tráví svůj volný čas 49 respondentů, 44 respondentů má jiné zájmy než je uvedeno v dotazníku. Za zábavou tedy na diskotéky a večírky chodí ve svém volném čase nejraději 33 studentů, jiné zájmy jako je např. kreslení či hra na hudební nástroj apod. uvedlo 29 dotazovaných, pro zábavu čte knihy 19 dotazovaných respondentů a 10 respondentů uvedlo, že navštěvuje pravidelně nějaký kroužek. Z výše uvedeného vyplývá, že většina dotazovaných má nějaké zájmy a netráví svůj čas bezprizorně a nicneděláním.

	aktivně sportuji	kreslení, hudební nástroj	hrají na PC	navštěvu ji kroužek	disko, večírky	čtu knihy	jiné zájmy
v procentech	36, 55 %	10, 00 %	16, 90 %	5, 71 %	11, 38 %	6, 55 %	15, 17 %
počet odpovědí	106	29	49	10	33	19	44

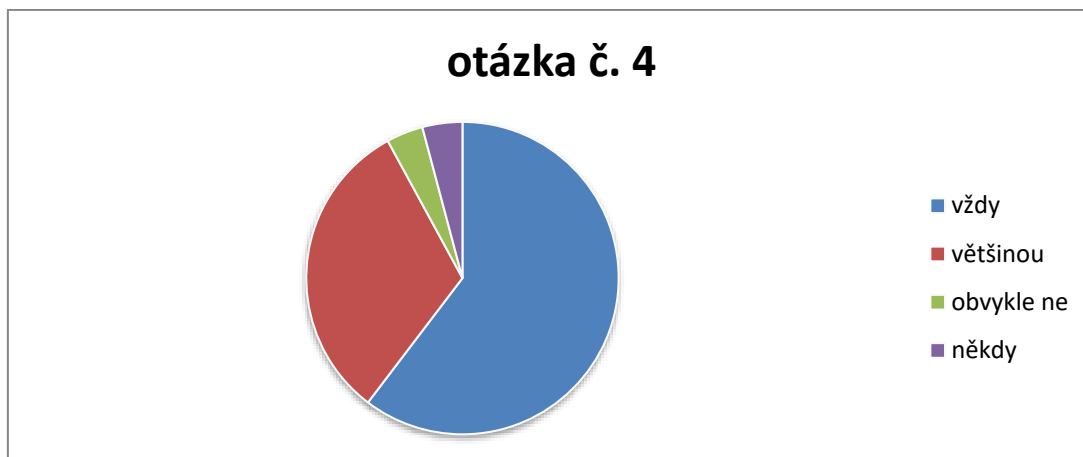

Graf č. 3 Jaké máte zájmy?

Otázka č. 4: Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

Nezbytná je dozajista kontrola ze strany rodičů, ukázalo se, že děti, které uvedly, že rodiče vědí jen někdy, nebo obvykle nevědí, kde tráví svůj sobotní večer, měly větší zkušenosti s kouřením a užíváním drog. Většina rodičů, tedy 175, ví vždy o tom, kde jejich děti tráví sobotní večery, 92 respondentů uvedlo, že mají jejich rodiče většinou přehled o tom, kde se vyskytují, 11 dotazovaných uvedlo, že jejich rodiče obvykle nemají tušení, kde tráví jejich dítě svůj sobotní večer a 12 respondentů uvádí, že jejich rodiče vědí jen někdy, kde tráví sobotní večer. Je patrné, že většina rodičů dotazovaných žáků má přehled o tom, kde se jejich děti zdržují.

	vždy	většinou	obvykle ne	někdy
v procentech	60, 34 %	31, 72 %	3, 79 %	4, 14 %
počet odpovědí	175	92	11	12

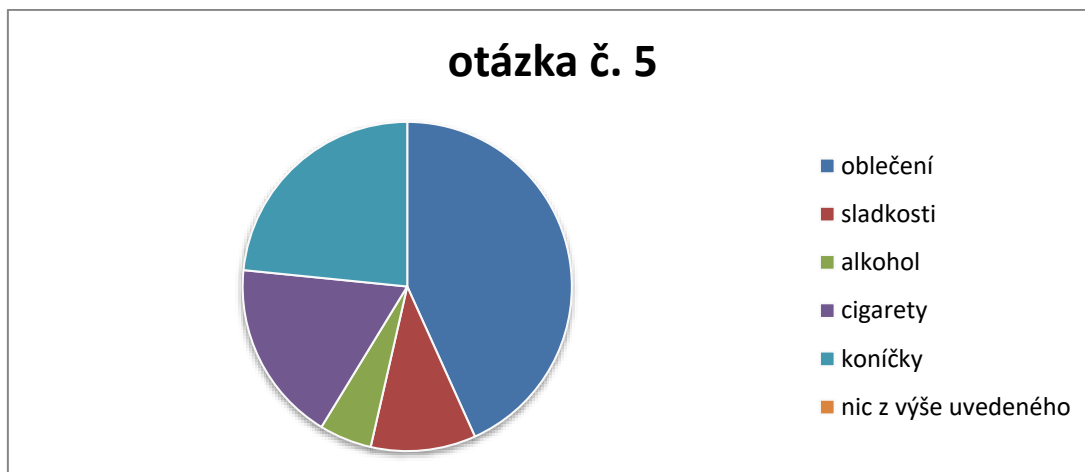

Graf č. 4 Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

Otázka č. 5: Za co nejvíce utrácíte?

Nejvíce finančních prostředků utrácí mladiství za oblečení, což při vyplňování dotazníku uvedlo 109 respondentů. 59 respondentů investuje své peníze do svých koníčků, 45 respondentů nejvíce utrácí za nákup cigaret, 38 respondentů za nic z toho, co bylo uvedeno v dotazníku, 26 respondentů nejvíce utrácí za sladkosti a 13 respondentů si za své peníze pořizuje alkohol. Za nevhodný považujeme nákup cigaret a alkoholu, zde je možná patrná, že přemíra finančních prostředků je někdy na škodu. Většina respondentů však své finanční prostředky investuje do svého vzhledu a svých zájmů.

	oblečení	sladkosti	alkohol	cigarety	koníčky	nic z výše uvedeného
v procentech	37, 59 %	8, 97 %	4, 48 %	15, 52 %	20, 34 %	13, 10 %
počet odpovědí	109	26	13	45	59	38

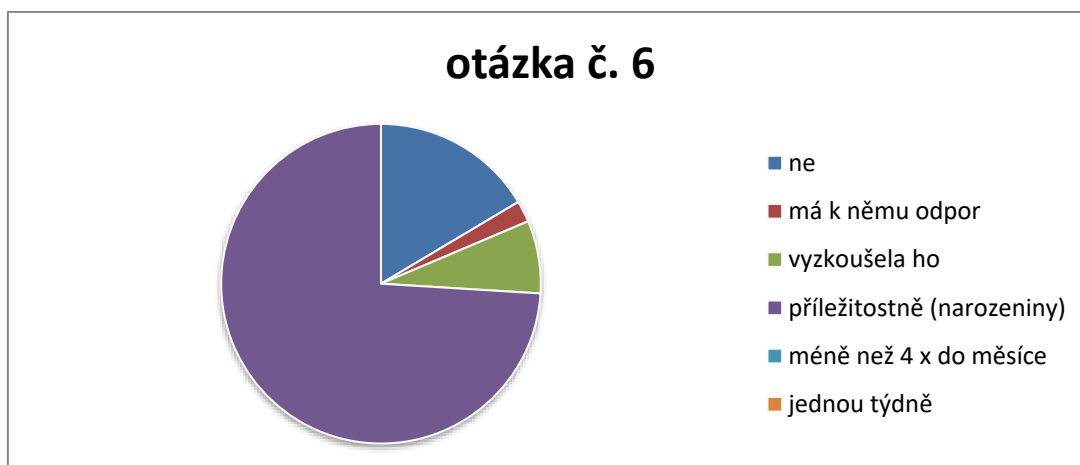

Graf č. 5 Za co nejvíce utrácíte?

Otázka č. 6: Pijete alkohol?

Co se týká alkoholu, nejvíce respondentů konzumuje alkohol příležitostně, v rámci oslav narozenin, tuto možnost odpovědi využilo 171 dotazovaných. 38 respondentů nepije alkohol vůbec, což může být spjato s tím, že jej ještě nikdy nevyzkoušeli, ale je možné že někdy vyzkouší, neboť neuvedli, že k němu mají odpor. U těch, kteří uvedli, že k němu mají odpor, se předpokládá, že jej nebudou požívat nikdy, což uvedlo 5 respondentů. 17 respondentů vyzkoušelo alkohol pouze jednou, 28 respondentů pije alkohol méně než 4 x do měsíce a 31 studentů pije alkohol pravidelně jednou do týdne. Všichni dotazovaní, kteří uvedli, že jejich rodiče pijí alkohol příležitostně v rámci oslav narozenin a svátků (tedy 179) uvedli, že pijí alkohol též příležitostně v rámci oslav narozenin a svátků, a to v počtu 171.

	ne	mám k němu odpor	ano, vyzkoušela jsem ho	příležitostně (narozeniny)	méně než 4x do měsíce	jednou týdně
v procentech	13,10 %	1,72 %	5,86 %	58,97 %	9,66 %	10,69 %
počet odpovědí	38	5	17	171	28	31

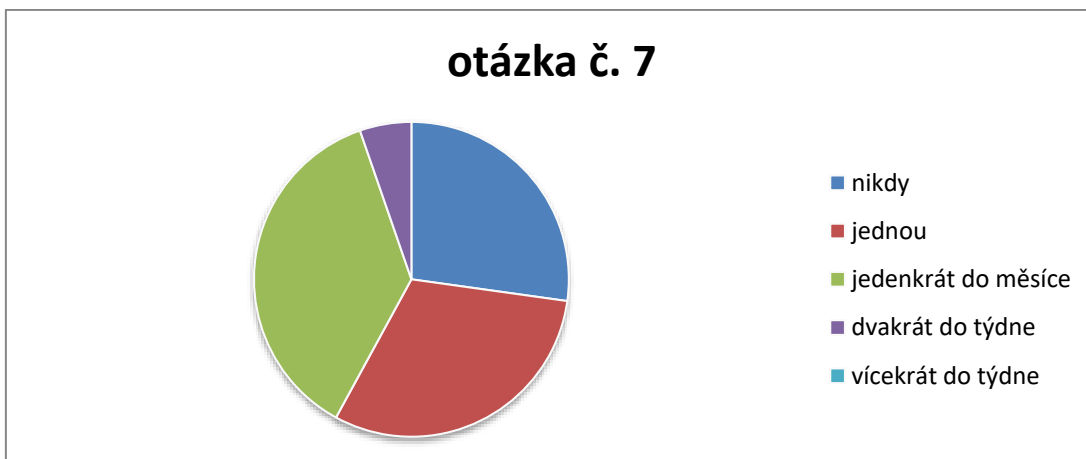

Graf č. 6 Pijete alkohol?

Otázka č. 7: Byl/a jste někdy opilý/á?

Na otázku, zda byli někdy opilí, odpovědělo 104 mladistvých, tedy nejvíce z dotazovaných, že jsou opilí jedenkrát do měsíce, 87 mladistvých uvedlo, že byli opilí pouze jednou, 77 respondentů uvedlo, že se ještě nikdy neopilo, 15 respondentů je opilých pravidelně dvakrát do týdne a 7 dotazovaných je opilých vícekrát do týdne. Bohužel tento výsledek není překvapujícím, vzhledem k dostupnosti alkoholu na trhu a mnohdy nezodpovědným prodejcům, kteří si neověří věk kupujícího a nehledí na jejich případné postihy a skutkové podstaty ze strany státu.

	nikdy	jednou	1x do měsíce	2x do týdne	vícekrát do týdne
v procentech	26,55 %	30,00 %	35,86 %	5,17 %	2,42 %
počet odpovědí	77	87	104	15	7

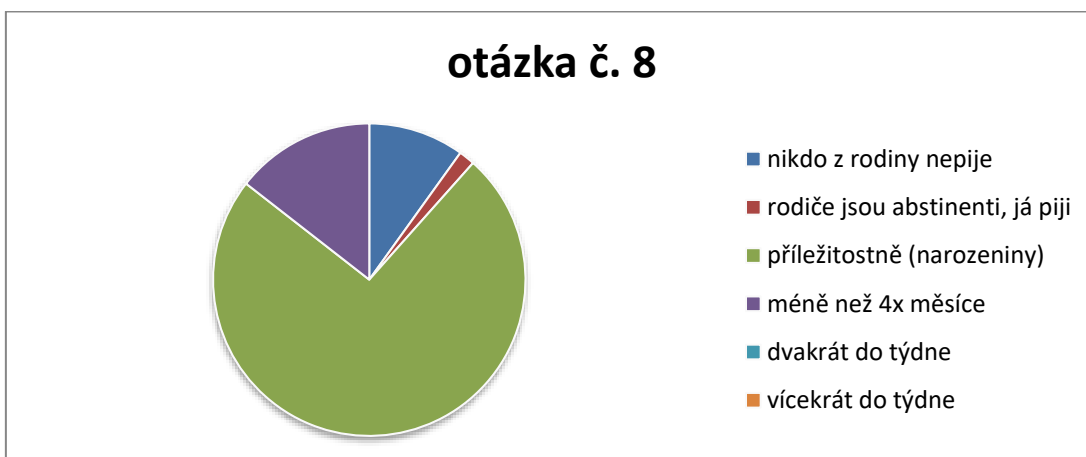

Graf č. 7 Byl/a jste někdy opilý?

Otázka č. 8: Pije se ve Vaší rodině alkohol?

V souvislosti s pitím alkoholu v rodině uvedlo nejvíce respondentů, tedy 179, že se u nich alkohol pije příležitostně v rámci oslav narozenin, či na Vánoce, ve 35 rodinách pijí rodiče méně než 4 x do měsíce, ve 32 rodinách pijí alkohol dvakrát do týdne, ve 24 rodinách mladiství uvedli, že nikdo z rodiny nepije, v 16 rodinách pijí rodiče vícekrát do týdne a ve 4 rodinách jsou rodiče abstinenti, ale dotazovaný pije.

	nikdo nepije	rodiče abstinenti, já piji	příležitostně (narozeniny)	méně než 4x do měsíce	2x do týdne	vícekrát do týdne
v procentech	8,28 %	1,38 %	61,72 %	12,07 %	11,03 %	5,52 %
počet odpovědí	24	4	179	35	32	16

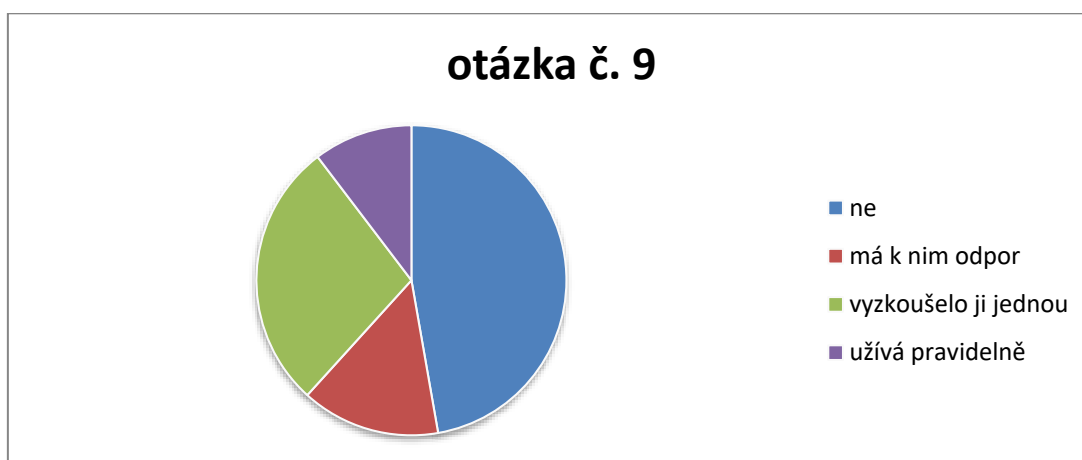

Graf č. 8 Pije se ve Vaší rodině alkohol?

Otázka č. 9: Máte zkušenost s nějakou drogou?

Na otázku zaměřenou na zkušenost s drogami uvedlo 137 respondentů, že nemá zkušenost s žádnou drogou, 81 dotazovaných nějakou drogou vyzkoušelo a z toho to byla v 56 případech marihuana. Jeden respondent uvedl LSD, 5 poppers (afrodiziakum), 3 hašiš, 2 extázi a 2 kokain (ve 13 případech respondenti uvedli jen, že drogu vyzkoušeli, ale o jakou drogu se jedná, neuvěřli). 42 respondentů uvedlo, že má k drogám dokonce odpor a 30 respondentů uvedlo, že užívá nějakou drogu pravidelně. K pravidelnému užívání drog se přiznalo všech 23 respondentů, kteří uvedli, že rodiče obvykle nemají přehled, nebo vědí jen někdy o tom, kde tráví sobotní večery.

	ne	mám k nim odpor	vyzkoušel/a jsem ji jednou	užívám pravidelně
v procentech	47, 24 %	14, 48 %	27, 94 %	10, 34 %
počet odpovědí	137	42	81	30

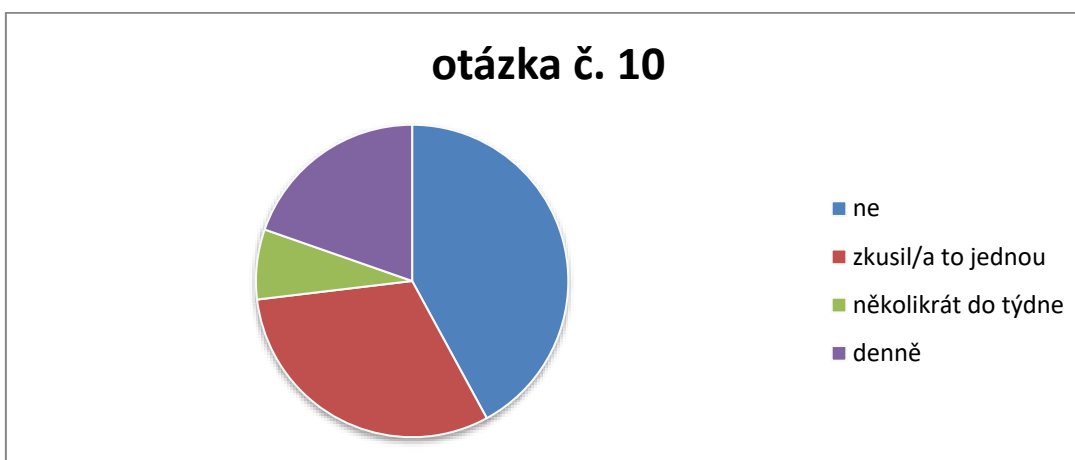
Graf č. 9 Máte zkušenost s nějakou drogou?

Otázka č. 10: Kouříte?

Co se kouření týká, uvedlo 122 dotazovaných, že nekouří, 90 respondentů cigaretu vyzkoušelo jednou, 57 studentů kouří denně a 21 mladistvých kouří několikrát do týdne. Mezi mladistvými je většina nekuřáků, případně jen ze zvědavosti cigaretu vyzkoušela, ale nekouří. Lze se domnívat, že uvedené je spojeno se zákazem kouření v restauračních

zařízeních a na mnohých veřejných prostranstvích či krytých zastávkách městské hromadné dopravy.

	ne	zkusil/a jsem to jednou	několikrát do týdne	denně
v procentech	42,07 %	31,03 %	7,24 %	19,66 %
počet odpovědí	122	90	21	57

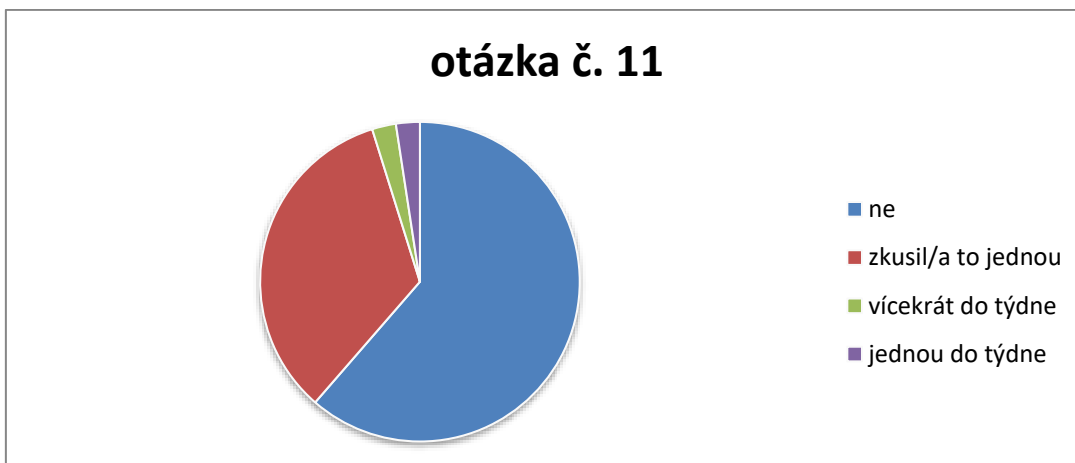

Graf č. 10 Kouříte?

Otázka č. 11: Máte zkušenost s marihuanou?

S marihuanou nemá zkušenost 178 respondentů, 98 respondentů zkusilo marihuanu jednou, 7 respondentů ji užívá vícekrát do týdne a 7 respondentů ji užívá jednou do týdne. Na tomto grafu je patrné, jak dalece mladiství experimentují s návykovými látkami, ať už jde o pouhou zvědavost nebo vliv vrstevníků. Ukázalo se, že marihuana je u mladistvých stále nejužívanější nelegální látkou.

	ne	zkusil/a jsem to	vícekrát do týdne	Jednou do týdne
v procentech	61,38 %	33,79 %	2,41 %	2,41 %
počet odpovědí	178	98	7	7

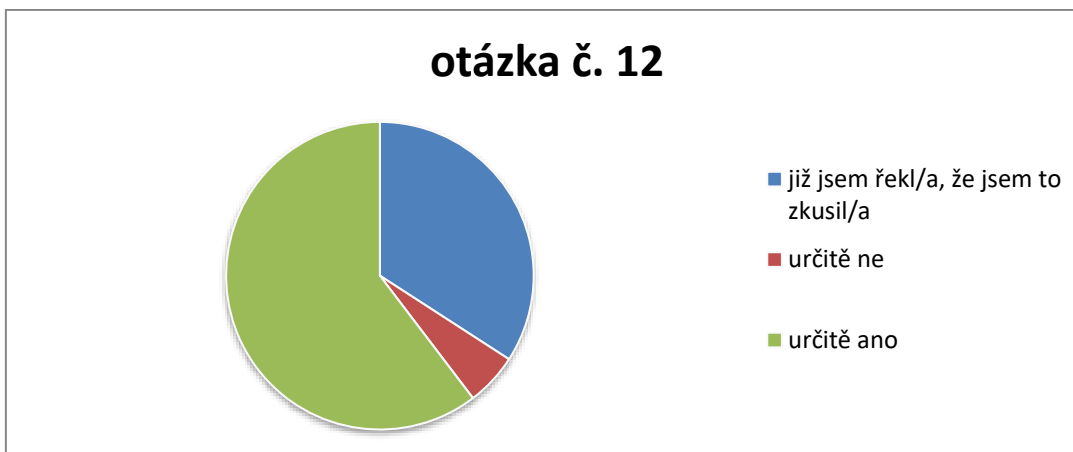

Graf č. 11 Máte zkušenost s marihuanou?

Otázka č. 12: Pokud jste někdy zkusil/a marihuanu, nebo jinou drogu, myslíte, že byste to řekl/a v tomto dotazníku?

Dvanáctá otázka byla zaměřená na věrohodnost a pravdivost uvedených odpovědí. Zejména pak na zkušenost s drogami a marihuanou, přičemž nejvíce respondentů, a to 175, uvedlo, že v dotazníku odpovídali pravdivě, 99 respondentů uvedlo, že se v dotazníku k užívání, či zkušenosti s drogami přiznalo a 16 respondentů tedy nejméně uvedlo, že by pravdu určitě neřeklo.

	již jsem řekl/a, že jsem to zkusil/a	určitě ne	určitě ano
v procentech	34, 14 %	5, 52 %	60, 34 %
počet odpovědí	99	16	175

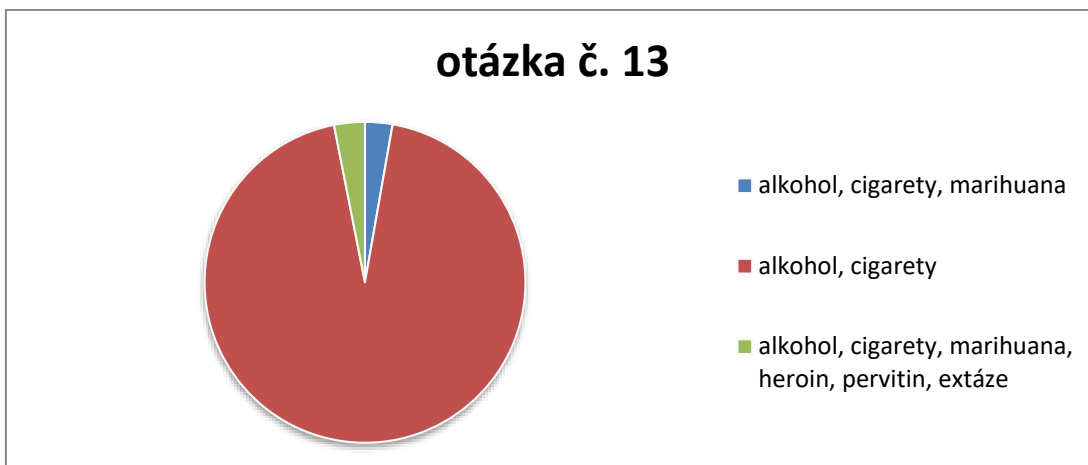
Graf č. 12 Pokud jste někdy zkusil/a marihuanu, nebo jinou drogu, myslíte, že by jste to řekl/a v tomto dotazníku?

Další otázky byly sestaveny na základě odpřednášených informací na téma Ilegální drogy a trestní odpovědnost, zaměřeny byly na znalosti v souvislosti s hypotézou H1 o efektivnosti předání informací. Podotkněme, že všechny níže nabízené odpovědi zazněly v rámci přednášky.

Otázka č. 13: Legální drogy jsou?

Správnou odpověď tedy, že mezi legální drogy patří alkohol a cigarety (takto pojmenováno v přednášce) zvolilo 273 respondentů, 17 respondentů odpovědělo špatně, a to 8 z nich, že to jsou alkohol, cigarety a marihuana a 9 jich uvedlo, že mezi legální drogy patří alkohol, cigarety, marihuana, heroin, pervitin a extáze.

	alkohol, cigarety, marihuana	alkohol, cigarety	alkohol, cigarety, marihuana, heroin, pervitin, extáze
v procentech	2, 76 %	94, 14 %	3, 10 %
počet odpovědí	8	273	9

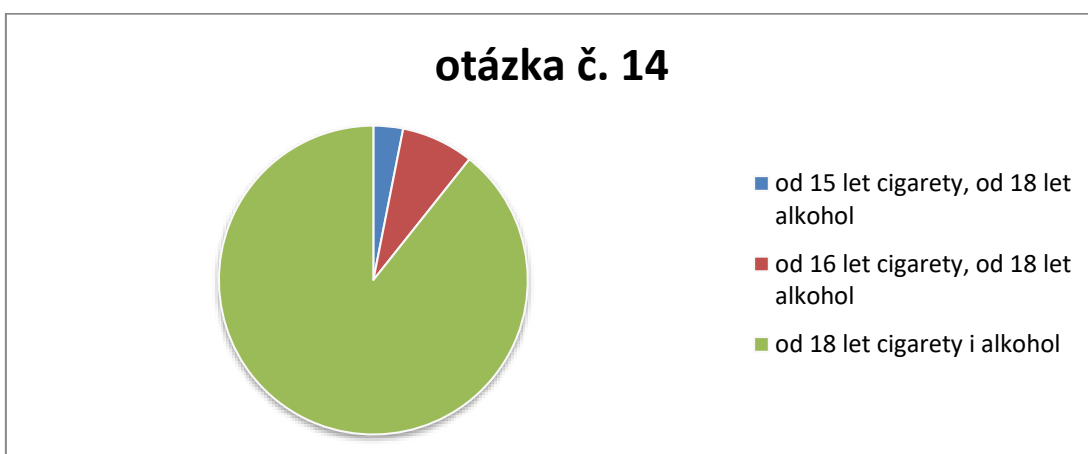

Graf č. 13 Legální drogy jsou?

Otázka č. 14: Legální drogy lze v ČR užívat od věkové hranice?

Správnou odpověď zvolilo 259 respondentů (tedy, že legální drogy lze v ČR užívat od věkové hranice 18 let) a 31 respondentů zvolilo špatnou odpověď. Z nich 9 uvedlo, že lze užívat od 15 let cigarety a od 18 let alkohol. 22 respondentů uvedlo, že lze cigarety užívat od 16 let a alkohol od 18 let.

	od 15 let cigarety, od 18 let alkohol	od 16 let cigarety, od 18 let alkohol	od 18 let cigarety i alkohol
v procentech	3, 10 %	7, 59 %	89, 31 %
počet odpovědí	9	22	259

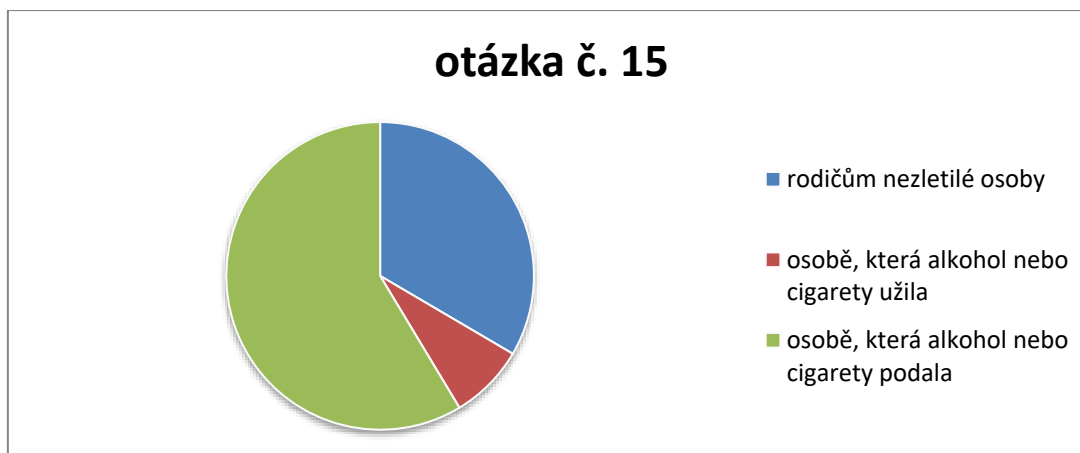

Graf č. 14 Legální drogy lze v ČR užívat od věkové hranice?

Otázka č. 15: Při použití alkoholu nebo cigaret osobou mladistvou hrozí pokuta?

Správnou odpověď uvedlo 170 respondentů tedy, že při použití alkoholu nebo cigaret osobou mladistvou hrozí pokuta osobě, která alkohol nebo cigarety nezletilé osobě podala, špatně odpovědělo 120 respondentů, z toho 97 respondentů uvedlo, že hrozí pokuta rodičům nezletilé osoby a 23 respondentů uvedlo, že hrozí pokuta osobě, která alkohol nebo cigarety užila.

	rodičům nezletilé osoby	osobě, která alkohol nebo cigarety užila	osobě, která alkohol nebo cigarety podala
v procentech	33,45 %	7,93 %	58,62 %
počet odpovědí	97	23	170

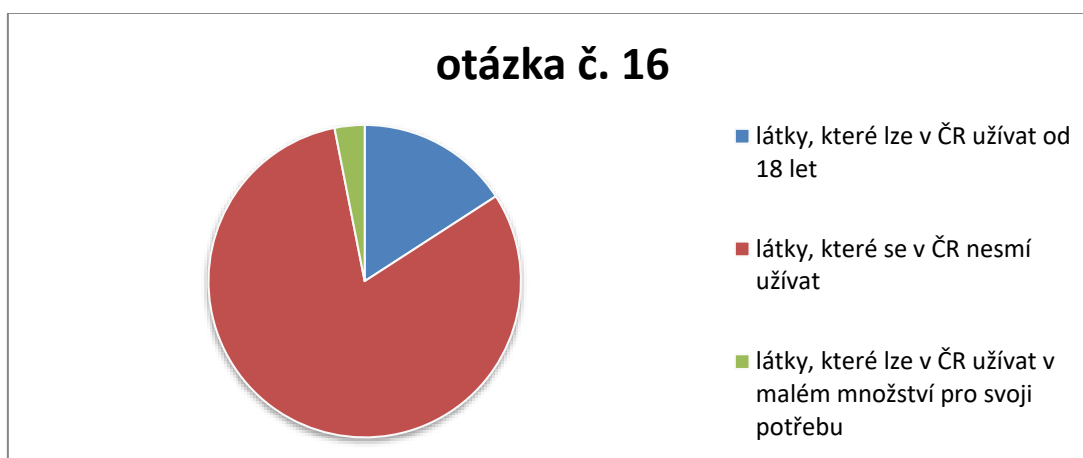

Graf č. 15 Při použití alkoholu nebo cigaret osobou mladistvou hrozí pokuta?

Otázka č. 16: Ilegální drogy jsou látky, které ...

Správnou odpověď uvedlo 235 respondentů a to, že ilegální drogy jsou látky, které se v ČR nesmí užívat, špatnou odpověď uvedlo 55 dotazovaných, přičemž 46 jich uvedlo, že jsou to látky, které lze v ČR užívat od 18 let a 9 respondentů uvedlo, že to jsou látky, které lze v ČR užívat v malém množství pro svoji potřebu.

	které lze v ČR užívat od 18 let	které se v ČR nesmí užívat	které lze v ČR užívat v malém množství pro svoji potřebu
v procentech	15,86 %	81,03 %	3,10 %
počet odpovědí	46	235	9

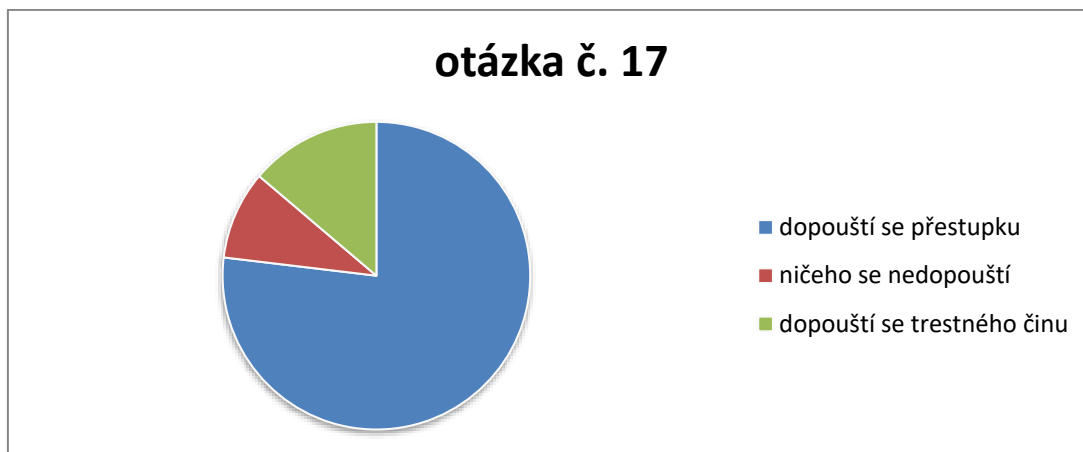

Graf č. 16 Ilegální drogy jsou látky, které,0?

Otázka č. 17: Jestliže má u sebe osoba malé množství marihuany pro svoji potřebu, čeho se dopouští?

Správnou odpověď uvedlo 223 respondentů (tedy, že pokud má osoba u sebe malé množství marihuany pro svoji potřebu dopouští se přestupku), špatnou odpověď uvedlo 67 dotazovaných, z toho 27 respondentů uvedlo, že se osoba ničeho nedopouští a 40 respondentů uvedlo, že se dopouští trestného činu.

	přestupek	ničeho se nedopouští	trestný čin
v procentech	76,90 %	9,31 %	13,79 %
počet odpovědí	223	27	40

Graf č. 17 Jestliže má u sebe osoba malé množství marihuany pro svoji potřebu, dopouští se:

4.8 Vyhodnocení hypotéz

Jednotlivé otázky v dotazníku byly zpracovány popisně dle odpovědí respondentů. Podobné otázky směřující k té které hypotéze byly dále autorkou dány do souvislosti pro heuristické posouzení platnosti hypotéz a vyvození věrohodných smysluplných závěrů.

H1: „Mladiství dokážou efektivně zpracovat informace poskytnuté Městskou policií.“

Autorka stanovila jako efektivní zpracování informací z přednášky MP minimálně čtyři správné odpovědi z pěti stanovených otázek č. 13 - 17, zodpovězené korektně nadpoloviční většinou respondentů.

Na všech pět faktografických otázek odpověděla správně vysoce nadpoloviční většina všech respondentů. To svědčí pro platnost hypotézy H1.

Studenti si znalosti z přednášky odnesli, což je pro MP Plzeň podstatné. Autorka vyvozuje na základě vlastního pozorování, že byly přednášky pro respondenty smysluplné a záživné. Nejvíce jasno měli studenti v otázce specifikující legální drogy, jimiž jsou „alkohol a cigarety“. Nejméně správných odpovědí uvedli studenti na otázku zjišťující, komu hrozí pokuta v případě užití alkoholu nebo cigaret osobou mladistvou – nemalá část respondentů byla přesvědčena, že hrozí rodičům nezletilé osoby. I přesto odpověděla nadpoloviční většina respondentů správně. Shrnutím výše uvedených pěti otázek zaměřených na informace sdělené na přednáškách, lze konstatovat, že byl tento výsledek

pozitivním zjištěním a autorka shledává práci MP Plzeň v této formě prevence jako velmi účinnou. Otázkou zůstává, zda tyto informace mladiství udrží v povědomí delší dobu.

H2: „Mladiství vyrůstající v úplné rodině nemají sklony k rizikovému chování.“

Hypotéza nebyla údaji z výzkumu potvrzena. Vysoce nadpoloviční většina respondentů vyrůstá v úplné rodině, tedy má pevné rodinné zázemí a stejná část rodičů má vždy, nebo většinou přehled o tom, kde jejich děti tráví sobotní večery. Přesto se mezi jedinci pocházejícími z úplných rodin (62, 8 %) najdou konzumenti alkoholu (51, 2 %), kteří se nevyhýbají experimentování s drogami (33, 8 %) či trávení volného času po večírcích. Všichni respondenti, kteří uvedli, že mají zkušenost s marihuanou, pocházeli z úplné rodiny.

Úplnou rodinu neshledáváme jako záruku bezchybného chování dětí. Jejich chování není jen důsledkem výchovy v rodině, která tvoří zajisté jeden z nejdůležitějších vlivů, ale vše se odvíjí od toho, kým se děti obklopují. V pubescentním období mají největší vliv vrstevnické skupiny, a proto je nezbytná kontrola ze strany rodičů. Nedá se tedy říci, že byť jsou jedinci vychovávaní jen jedním z rodičů, mají větší předpoklad směřovat svůj život k rizikovému chování. Zde se zrcadlí vliv vrstevníků, snaha zapadnout, být uznáván a někam patřit. Zajisté je směřodonné, v jaké rodině je jedinec vychováván, ale není předpokladem, že jedinec vyrůstající v neúplné rodině má větší predispozice k delikvenci a rizikovému chování.

H3: „Většina mladistvých, kteří mají nějaké zájmy a volnočasové aktivity, neinklinuje k experimentování s drogami a k rizikovému chování.“

Pro platnost této hypotézy svědčí výzkumná data. Naprostá převaha respondentů, kteří mají nějaké zájmy, ať už jde o koníčky, aktivní sport, hru na hudební nástroj, čtení knih, PC či jiné zájmy utrácí své finanční prostředky za oblečení, sladkosti a dokonce i za své záliby. Všichni respondenti, kteří aktivně sportují (36, 6 %), nemají zkušenost s drogami, marihuanou a nekouří. Respondenti, kteří uvedli, že tráví svůj čas na diskotékách (11, 4 %) utrácí všichni své finanční prostředky za cigarety a alkohol. Co se věrohodnosti všech odpovědí týká, uvedli téměř všichni respondenti, že v dotazníku odpověděli pravdivě.

H4: „Aktivní zájem rodičů redukuje riziko experimentování s drogami“

Tato hypotéza byla výzkumnými daty podpořena. Z průzkumu jednoznačně vyplývá, že vždy přítomný zájem rodičů (92 %) o trávení volných večerů dětí eradikuje zkušenosti s drogami. Avšak již při občasně benevolenci kontroly ze strany rodičů (8, 9 %), můžeme pozorovat nárůst experimentování s různými omamnými látkami (10, 3 %). Alarmující informací vyplývající z výzkumu je, že nezájem rodičů radikálně navyšuje zkušenosti s drogami. Naprostá většina respondentů, která uvedla, že mají rodiče vždy přehled o tom, kde tráví svůj sobotní večer, nemá zkušenost s drogami nebo k nim má dokonce odpor. U téměř všech respondentů, kteří uvedli, že mají rodiče většinou přehled o jejich volném čase, byla ve všech případech pozitivní odpověď na zkušenost s nějakou drogou. Zarážející je, že respondenti, kteří uvedli, že rodiče obvykle neví, nebo ví jen někdy, kde se vyskytují, užívá nějakou drogu pravidelně, a co se marihuany týká, v polovině případů ji kouří jednou, či vícekrát do týdne stejné procento respondentů. V tomto případě je na místě zamyslet se nad negativním vlivem rodičů, neboť je možné, že ti, kteří o děti nejeví patřičný zájem, vychovávají potencionální uživatele návykových látek. Otázkou však zůstává, zda nejeví patřičný zájem z důvodu potřeby finančního zabezpečení rodiny, či z důvodů nám neznámých, např. sociálně slabá rodina, či zda jde o celkový nezájem ze strany rodičů bez zjevné příčiny.

H5: „Většina mladistvých konzumujících alkoholické nápoje pochází z rodin, kde rodiče konzumují alkoholické nápoje.“

Tato hypotéza byla zjištěnými daty podpořena. V souvislosti s alkoholem v rodině odpovídalo největší procento respondentů (61, 8 %), že se u nich v rodině konzumuje alkohol příležitostně v rámci oslav narozenin, či svátků. Téměř stejné procento všech respondentů (59 %) uvedlo, že sami konzumují alkohol příležitostně v rámci oslav narozenin, či svátků. Respondenti, kteří jsou opilí jedenkrát do měsíce konzumují (20 %) alkohol jedenkrát týdně, či méně než čtyřikrát do měsíce. Všichni ti respondenti, kteří uvedli, že rodiče konzumují alkohol méně než čtyřikrát do měsíce, požívají alkohol ve stejném měřítku. V rodinách, kde se alkohol konzumuje dvakrát či vícekrát do týdne, pijí všichni dotazovaní jedenkrát týdně. Respondenti, kteří uváděli, že jsou rodiče abstinenti, případně nikdo z rodiny nepije, nikdy alkohol nezkusili. Pod vlivem alkoholických nápojů, nikdy nebylo (26, 6 %) respondentů, ze všech dotazovaných. Je možno spekulovat, zda

v takovém případě nevychovává rodina potencionálního konzumenta a nepredikuje tak pozitivní vztah k alkoholickým nápojům. Uvažujeme tedy o možnosti, doporučit rodičům, kteří požívají alkoholické nápoje doma, aby tomu tak nebylo v přítomnosti dětí. V případě rodin, v nichž je jeden z rodičů alkoholik, je zcela zřejmé, že si děti postupem času vybudují k alkoholu pejorativní vztah, neboť uvidí, jaký dopad na rodinu má a co s rodiči alkohol udělal. Zároveň je však stejně pravděpodobné, že budou pokračovat ve stejných šlépějích jako jejich rodiče. To jsou však patrně otázky vhodné k dalšímu exaktnímu šetření, pokud k němu již nedošlo.

4.9 Závěr šetření

Otázky užití ve výše uvedeném šetření směřovaly ke zjištění reálných zkušeností středoškoláků s drogami a alkoholem, k věkové struktuře, která nejvíce inklinuje k užívání drog a alkoholu. Týkaly se rovněž detailnějšího poznání rodinného zázemí respondentů, jejich zájmů a zvyklostí s trávením volného času.

Všeobecně je známo, že nejrizikovější skupinou v páchání trestné činnosti a požívání legálních či nelegálních drog jsou děti od 13 do 18 let. Důvodem je jejich fyzický stav a jejich extrémní adaptibilita na změny. Nelze opomenout ani vliv okolí, zejména s kým se stýkají. V pubescentním období již rodiče nemají na děti takový vliv, jako tomu bylo do té doby. V tomto věku je rozhodující, s kým tráví svůj volný čas, celkový vliv jejich okolí a co nemůžeme v dnešním virtuálním světě opomenout je zejména to, s kým komunikují na sociálních sítích. Neboť jak již bylo řečeno, jsou vzhledem k jejich věku nejsnáze ovlivnitelní a manipulovatelní.

Z výše uvedeného šetření vyplynulo, že většina zkoumaných (88, 5 %) je ve věku 15 a 16 let. Jen (10, 7 %) respondentů bylo ve věku 17 let. Nejméně bylo 18 ti letých studentů (0, 7 %), neboť opakovali ročník. Všichni studenti byli žáci prvních a druhých ročníků výše jmenovaných škol. U oněch dvou 18 ti letých studentů můžeme vzhledem k jejich věku předpokládat, že kontrola ze strany rodičů již nebude tak důsledná.

Převážná většina respondentů vyrůstá v úplné rodině. Jen s jedním z rodičů vyrůstá zhruba třetina dotazovaných z celkového počtu 290 respondentů a 2 studenti žijí v pěstounské péči. Co se zájmů a zálib týká, uvedla vysoce nadpoloviční většina dotazovaných, že má koníčky, ať už v podobě aktivního sportu, kreslení, čtení nebo

nějakého zájmového kroužku, za což je i nemalá část respondentů ochotna utratit své finanční prostředky. Jelikož bylo mezi dotazovanými i velké zastoupení dívek, nebylo překvapením, že uváděly, že nemalou část finančních prostředků utratí za oblečení. Nemilým zjištěním byl fakt, že až 20 % respondentů si kupuje za své finanční prostředky cigarety a alkohol, což byli všichni ti, kteří uvedli, že kouří denně. Číslo není vzhledem k dostupnosti cigaret a alkoholu na trhu a také vzhledem k faktu, že se hranice experimentování s návykovými látkami všeobecně posunula, až tak převeliké. Co se konzumace alkoholu týká, uvedla nadpoloviční většina respondentů, že má s alkoholem zkušenost, pije příležitostně v rámci oslav, nebo alkohol minimálně zkusila. Alkohol nekonzumuje, nebo k němu má až dokonce odpor jen nepatrná menšina mladistvých. Stav opilosti či opakované opilosti zažila nadpoloviční většina dotazovaných, nikdy opilých pak nebyla zhruba třetina z nich. Co se kouření týká, uvedla téměř polovina dotazovaných, že nekouří a druhá polovina respondentů kouří denně, či několikrát do týdne, případně cigaretu již jednou vyzkoušela.

Zde je na místě položit si otázku, kdo mladistvým alkohol a cigarety obstarává, nebo kde na něj berou finanční prostředky. Je známo, že se nejedná o levnou záležitost a prodej alkoholu a tabákových výrobků je u mladistvých omezen zákonem. U prodejců tabákových výrobků by mělo být základní prioritou a nutností zjišťování skutečného věku kupujícího a v případě nedodržení těchto zákonných norem by měly ze strany represivních složek následovat velké finanční postihy. Jak již bylo výše uvedeno, organismus mladistvých se snadno přizpůsobuje změnám a z toho vyplývá, že u nich vzniká závislost snadněji, ať už jde o závislost psychickou či fyzickou. Nedostatek návykové látky pak způsobuje abstinenci příznaky, narušení tělesného a duševního vývoje, pocíťována je i zvýšená nervozita, mnohdy zanedbávání vlastního vzhledu, v horších případech pak zhoršující se školní prospěch, s tím spojené deprese a související poruchy chování. S tím do značné míry souvisí i spousta dalších sociálních, fyzických i psychických problémů. Přičemž je pravděpodobně primární motivací většinou jen zvědavost, nuda, tedy nedostatek zájmového vyžití.

Možným spouštěčem rizikového chování u mladistvých je v horších případech sociálně psychologický problém v rodině nebo v individuální stránce jedince. V otázkách zaměřených na zkušenost s drogami odpověděla nadpoloviční většina respondentů negativně či dokonce odmítavě, s tím, že k nim má odpor, menší část nějakou drogu

vyzkoušela, či ji užívá pravidelně. U respondentů, kteří uvedli, že nějakou drogu vyzkoušeli, se jednalo ve většině případů o marihuanu, a to v 56 případech, přičemž 1 respondent uvedl LSD, 5 poppers (afrodiziakum), 3 hašiš, 2 extázi a 2 kokain. Ve 13 případech respondenti na polootevřenou otázku jakou drogu vyzkoušelo s možností vlastní odpovědi, vyplnilo jen, že vyzkoušelo, ale o jakou drogu se jedná, neuvedli. Na otázku zjišťující přímo užívání marihuany odpovědělo negativně 61, 4 % respondentů a zkusilo ji, či ji užívá pravidelně 38, 6 % respondentů. Nejprínosnějším zjištěním byla skutečnost, že přednášková činnost realizovaná MP splňuje svůj účel, neboť jak uváděla jedna z potvrzených hypotéz, dokážou mladiství velmi dobře vstřebat informace, které jim MP poskytne, což vyplývá z otázek zaměřených na odpřednášená témata. Tato skutečnost byla velmi milým a přínosným zjištěním pro další rozvoj preventivních programů realizovaných MP Plzeň.

Všeobecně autorka očekávala, že mladiství nebudou mít tolik zkušeností s drogami, u alkoholu a cigaret se negativní očekávání naplnila. Trend dnešní doby inklinuje k omezení kouření na místech veřejnosti přístupných. Jako příklad můžeme uvést zákon, který zakazuje kouření v restauračních zařízeních nebo v prostoru zastávek městské hromadné dopravy. Výše uvedené jistě do značné míry ovlivní i úpadek počtu kuřáků a nárůst odnaučených kuřáků.

Pokrok je však nezastavitelný a prodejci vymýšlí různé náhražky, jako je tomu například u nového výrobku od společnosti Philip Morris, která prezentuje svůj výrobek jako cigarety bez kouře, nebo cigarety budoucnosti IQOS, které dostaly od Ministerstva zdravotnictví ČR výjimku a jsou tedy v restauračních zařízeních povoleny. Jde o náhražku elektronických cigaret s tekutou náplní - za elektronické cigarety, při nichž se zahřívá speciálně upravený tabák. (<https://iqospartner.cz/>).

ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zjistit, jak efektivně dokáží mladiství zpracovat informace, které jim MP v rámci besed poskytne a v souvislosti s tím poukázat na to, jak nezbytná je prevence, kterou MP v rámci preventivních aktivit a besed provádí. Nedílnou součástí této preventivní činnosti je zajisté spolupráce a součinnost všech bezpečnostních složek. Svou přednáškovou činností MP preventivně působí, přispívá a zároveň do jisté míry minimalizuje možný dopad rizikového chování, neboť prostřednictvím autentických záběrů ukazuje mladistvým možné následky dlouhodobého užívání návykových látek. Cílem MP je eliminovat kontakt s návykovými látkami. Důležité je zamyslet se nad formou a efektivitou přednášek tak, aby měly dostatečně pozitivní dopad na mladistvé. Doporučením autorky je stávající přednášky obohatit např. o video rozhovor se závislou osobou, či kontakt s již abstinujícím jedincem. Tím by bylo možno reálně nahlédnout do života drogově závislého jedince s odstupem času a zejména i do jednotlivých etap vývoje závislosti a následků jeho chování. Obzvláště proto, aby bylo zjevně patrné jeho počáteční stádium, případná změna osobnosti i vizuální stav uživatele.

Dalším z cílů bylo zjistit, jak ovlivňuje rodinné zázemí a volnočasové aktivity rizikové chování mladistvých. Charakteristickým znakem dnešní společnosti a doby, v níž žijeme, je uspěchanost. Zejména proto by mělo být prioritou prospěšné rodinné zázemí jedince, neboť v něm si buduje svoji osobnost a tráví převážnou část svého nedospělého života. Do popředí by se měl dostat společně trávený volný čas, který je z praktického hlediska vzhledem k vytíženosti některých rodičů mnohdy zcela nemožný. Nedílnou součástí preventivního působení na vývoj dítěte jsou volnočasové aktivity a zájmové kroužky dětí. Vyplňují volné chvíle všedního dne a mladiství nemají prostor a čas k vypěstování nežádoucího chování. Průzkum nám ukazuje, že jako velmi podstatná se jeví vybudovaná důvěra ve vztahu rodič – dítě. Pokud byli rodiče shovívavější při kontrole svých dětí, byl sledován nárůst v experimentování s návykovými látkami. Z toho se dá usuzovat, že vždy přítomný zájem rodičů o volnočasové aktivity dětí do značné míry eliminuje zkušenosti s návykovými látkami.

Ze zkušeností MP, ale i dalších složek podílejících se na preventivních programech, vyplývá, že je finančně, sociálně i společensky efektivnější předcházet kriminálním jevům

u jednotlivců, než napravovat škody již takovým jednáním vzniklé. Jak vyplývá z jedné z hypotéz, prevence, která je ze strany MP realizována se jeví jako účinná a nezbytná, neboť mladiství dokáží efektivně zpracovat informace, které jim MP poskytne. Pro OAPK, jež přednášky realizuje, nemá autorka vyjma výše zmíněné jiná doporučení. Zároveň se domnívá, že obsah přednášek je vyčerpávající. Zaměřuje se na aktuální témata, současně obohacuje reálnými příběhy a v neposlední řadě také upozorňuje na vznik schizofrenie, jako možném důsledku užívání návykových látek. Během přednášek je možnost nahlédnout do tzv. Drogového kufru, ve kterém jsou umístěny některé návykové látky. Dle observačních poznatků, obsah a forma besed působily poutavě, žáci poslouchali se zaujetím a živě se zapojovali do diskuze. Přesto si autorka myslí, že nezbytnou formou prevence je i informovat mladistvé, na koho se obrátit v souvislosti s experimentováním či užíváním návykových látek. To je i to, co autorka na přednáškách postrádala. Nicméně je tato skutečnost spojená i s tím, že absolvovala přednáškovou činnost na běžných středních školách PK a nikoli v SVP, kde je již možných uživatelů více, než je na běžných typech středních škol. MP ve svých akreditovaných programech informuje a tento problém detailně rozebírá s vyučujícími, metodiky primární prevence a ostatními pedagogickými pracovníky, jak již bylo nastíněno výše. Proto je tato forma prevence, kterou MP provádí velmi důležitá.

Jako nezbytnou však autorka spatřuje nejen primární, ale i sekundární a terciální prevenci s uživateli návykových látek o dopadech nejen fyzických, psychických, ale také společenských a materiálních a obzvláště nutnost informovanosti o poskytované odborné pomoci v okolí. Doporučením pro MP je zaměřit se i na samotné uživatele návykových látek. Zintenzivnit informovanost o neziskových organizacích, o substituční léčbě a o možnosti výměny použitých injekčních setů. V souvislosti s tím, je také důležité minimalizovat dopady na širokou veřejnost (použité injekční jehly na dětských hřištích). Jelikož těmito nástroji se chrání zdraví nejen samotných uživatelů, ale i široké veřejnosti.

Autorka této práce se domnívá, že cíle, jež byly stanovené v úvodu, se podařilo naplnit. Čtyři hypotézy z pěti výše uvedených byly výzkumnými daty podpořeny. Autorka věří, že tato práce ukáže veřejnosti MP i z jiného úhlu pohledu, než je udělování pokut a nasazování technických prostředků k zabránění odjezdu vozidla, tzv. „botiček“. Vizí je ukázat MP, nejen jako represivní složku, ale jako komplexní organizaci, na kterou se

mohou občané kdykoli obrátit, která jim pomáhá a je jim za každé situace nablízku, a tedy partnerem.

Seznam použitých zkratk

ČR – Česká republika

MP – Městská policie

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

OAPK – Odbor analýzy a prevence kriminality

OSPOD – Odbor sociálně právní ochrany dětí

PAS – poruchy autistického spektra

PK – Plzeňský kraj

STR. – strážník

SVP – střediska výchovné péče

TZN – to znamená

VOAPK – Velitel odboru analýzy a prevence kriminality

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Seznam literatury

BENDL, Stanislav. *Vychovatelství: Učebnice teoretických základů oboru*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-9763-2.

BLINKA A KOLEKTIV, Lukas. *Online závislosti*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-271-0992-0.

ČÁP, Jan. *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství n.p., 1983. ISBN 46-00-13/2.

FISCHER, Slavomil a Jiří ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

HARDY, Mária, Pavel MÜHLPACHR a Terézia DUDÁŠOVÁ, ed. *Sociální patologie rodiny*. 1. vyd. Brno: Institut mezioborových studií Brno, 2011. ISBN 978-80-87182-17-8.

CHOMYNOVÁ, Pavla, Ladislav CSÉMY, Lucie GROLMUSOVÁ a Petr SADÍLEK. *Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD): Výsledky průzkumu v České republice v roce 2011*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2014. ISBN 978-80-7440-101-5.

JEDLIČKA, Richard, Petr KLÍMA, Jaroslav KOŤA, Jiří NĚMEC a Jiří PILAŘ. *Děti a mládež v obtížných životních situacích: Nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí*. 1. vyd. Praha 4: Tiskárny MV, p.o., 2004. ISBN 80-7312-038-0.

KALEJA, Martin. *Základy Etopedie*. Ostrava. Ostravská univerzita v Ostravě: Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky, 2013. ISBN 978-80-7464-271-5.

KALINA A KOLEKTIV, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 1: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

KALINA A KOLEKTIV, Kamil. *Drogy a drogové závislosti 2: mezioborový přístup*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. ISBN 80-86734-05-6.

KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. 2. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0643-9.

KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. Pedagogická praxe (Portál). ISBN 80-7178-945-3.

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: 2., aktualizované a rozšířené vydání*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-9761-8.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Po dobrém, nebo po zlém?*. 5. vyd. Praha: Portál, 2000. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-486-9.

MATOUŠEK, Oldřich a Andrea MATOUŠKOVÁ. *Mládež a delikvence: Možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. 3. vyd. Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-825-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Třetí. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. ISBN 80-86429-19-9.

MORAVCOVÁ, Eva, Zuzana PODANÁ a Jiří BURIÁNEK. *Delikvence Mládeže: Trendy a souvislosti*. 1. vyd. Praha: Stanislav Juhaňák - TRITON, 2015. ISBN 978-80-7387-860-3.

MÜHLPACHR, Pavel. *Sociopatologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4550-7.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 3. vyd. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-047-X.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogický výzkum: Uvedení do teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-132-3.

SUCHÝ, Adam. *Mediální zlo: Mýty a realita. Souvislost mezi sledováním televize a agresivitou u dětí*. 1. vyd. Praha: Triton, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.

Seznam časopisů

Adiktologie: odborný časopis pro prevenci, léčbu a výzkum závislostí. Tišnov: Scan, 2001-. ISSN 1213-3841.

Speciální pedagogika: ČASOPIS PRO TEORII A PRAXI SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKY. 2010. Univerzita Karlova v Praze. ISSN 1211-2720

Internetové zdroje

IQOS [online <https://iqospartner.cz/>]. [cit. 2018-02-12].

Kohoutek Rudolf: Dotazník [online www.ssvp.wz.cz/Texty/dotaznik.html]. Brno: Katedra psychologie Pedagogická fakulta Masarykovy Univerzity Brno, 2000-2016 [cit. 2018-02-11].

NIDV: Národní Institut pro další vzdělávání [online]. [cit. 2017-12-26]. Dostupné z: <http://www.nidv.cz/cs/onas/krajska-pracoviste/plzen/avp.ep/>

Olomoucký kraj Hasičský záchranný sbor české republiky: Výchovný klecový polygon HZS Olomouckého kraje, územní odbor Prostějov [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vycvikovy-klecovy-polygon-hzs-olomouckoho-kraje-uzemni-odbor-prostejov.aspx>

Ostrov radosti Středisko volného času: Kriminalita, delikvence, vandalismus [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.ostrovzl.cz/prevence/kriminalita-delikvence-vandalismus/>

Pedagogicko psychologická poradna Plzeň sekce primární prevence: Osobnostní rozvoj (sebepojetí, hodnoty, sebeúcta, sebedůvěra, komunikace) [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.kapezet.cz/index.php?object=General&articleId=151&leveMenu=0>

Plzeňský kraj nejlepší místo pro život: Plán primární prevence rizikového chování Plzeňského kraje (2017-2019) [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://plzensky-kraj.cz/cs/clanek/plan-primarni-prevence-rizikoveho-chovani-plzenskeho-kraje-2017-2019>

Portál městské policie Plzeň: Obecně o prevenci [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.mpplzen.cz/prevence/obecne-o-prevenci/>

Portál městské policie Plzeň: Malý strážník [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://www.mpplzen.cz/aktuality/maly-straznik.aspx>

Sociální práce: Děti a mládež s rizikem v chování jako cílová skupina v sociální práci [online]. [cit. 2017-10-04]. Dostupné z: <http://socialni-prace.webnode.cz/kriminalita-a-delikvence/>

Seznam zákonů

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních [online]. 2005 [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/vyhlaska-c-72-2005-sb>

Zákon č. 40/2009 Sb.: trestní zákoník [online]. [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: http://www.noveaspi.cz/products/lawText/1/68040/1/2?utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_content=trestni-zakonik&utm_campaign=NoveASPI&gclid=EAIaIQobChMI7piCg6Lm1gIV0BXTCh19vw39EAAYASAAEgLkM_D_BwE

Zákon č. 218/2003 Sb.: Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) [online]. [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

Zákon č. 250/2016 Sb.: Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich [online]. [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-250>

Zákon č. 561/2004 Sb.: Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) [online]. [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Seznam grafů

Graf č 1 Kolik je Vám let?

Graf č 2 Žijete v úplné rodině?

Graf č 3 Jaké máte zájmy?

Graf č 4 Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

Graf č 5 Za co nejvíce utrácíte?

Graf č 6 Pijete alkohol?

Graf č 7 Byl/a jste někdy opilý?

Graf č 8 Pije se ve vaší rodině alkohol?

Graf č 9 Máte zkušenost s nějakou drogou?

Graf č 10 Kouříte?

Graf č 11 Máte zkušenost s marihuanou?

Graf č 12 Pokud jste někdy zkusil/a marihuanu, nebo jinou drogu, myslíte, že byste to řekla v tomto dotazníku?

Graf č 13 Legální drogy jsou

Graf č 14 Legální drogy lze v ČR užívat od věkové hranice

Graf č 15 Při použití alkoholu nebo cigaret osobou mladistvou hrozí pokuta

Graf č 16 Ilegální drogy jsou

Graf č 17 Jestliže má u sebe osoba malé množství marihuany pro svoji potřebu

PŘÍLOHY

Seznam Příloh:

Příloha č. 1 – Dotazník pro mladistvé

Příloha č. 2 – Ukázka omamných látek z drogového kufru

Příloha č. 3 – Drogový kufr

Příloha č. 4 – Hlídková knížka „Malého strážníka“

Příloha č. 5 – Návrh na pozvánku kroužku

Příloha č. 6 – Pozvánka do kroužku Malý strážník

Příloha č. 7 – Malí strážníci navštívili velitelství MP Plzeň

Příloha č. 8 – Školení malých strážníků

Příloha č. 9 – Malí strážníci navštívili plzeňský útulek

Příloha č. 10 – Malí strážníci navštívili záchranou stanici pro živočichy

Příloha č. 11 – Malí strážníci navštívili hasičskou stanici

Příloha č. 12 – Výcvikový klecový polygon

Příloha č. 13 – Malí strážníci navštívili zdravotnickou záchranou službu

Příloha č. 14 – Objednávkový list

Příloha č. 15 – Hodnocení činnosti SŠ obchodu, užitého umění a designu

Příloha č. 16 – Hodnocení činnosti Hotelová škola

Příloha č. 17 – Hodnocení činnosti SŠ profesora Švejcara

Příloha č. 18 – Souhlas se zveřejněním fotografií

Příloha č. 19 – Souhlas se zveřejněním fotografie

Příloha č. 1 – Dotazník pro mladistvé

DOTAZNÍK PRO MLADISTVÉ

Vážené studentky, studenti,

mé jméno je Dagmar Salzmanová a jsem studentkou 3. ročníku vysoké školy - Karlovy univerzity v Praze, obor Speciální pedagogika. V rámci doplnění praktické části mé bakalářské práce provádím průzkum, který je určen mladistvým, tedy věková hranice (15 – 18 let).

Dovoluji si Vás tímto požádat o pomoc při vyplnění dotazníku a získání tak cenných informací. Dotazník je anonymní a veškeré údaje použiji pouze pro účel této bakalářské práce. Děkuji za ochotu a čas věnovaný vyplnění dotazníku.

Pokyny pro vyplnění:

Zakroužkuje prosím odpověď, která Vám nejvíce vyhovuje. Otázky jsou pouze uzavřeného typu, což znamená, že vybíráte vždy jen jednu z nabízených možností.

1. Kolik je Vám let?

- a) 15
- b) 16
- c) 17
- d) 18

2. Žijete v úplné rodině?

- a) ano
- b) jen s matkou
- c) jen s otcem
- d) s prarodiči
- e) v pěstounské péči

3. Jaké máte zájmy?

- a) aktivně sportuji (fotbal, atletika, posilovna apod.)
- b) mám jiné zájmy (kreslení, hra na hudební nástroj atd.)
- c) hraji na PC (chat, hry atd.)
- d) navštěvuji pravidelně kroužek
- e) chodím večer za zábavou (disko, večírky atd.)
- f) čtu pro zábavu knihy
- g) jiné zájmy

4. Vědí Vaši rodiče, kde trávíte sobotní večery?

- a) vždy
- b) většinou
- c) obvykle ne
- d) někdy

5. Za co nejvíce utrácíte?

- a) oblečení
- b) sladkosti
- c) alkohol
- d) cigarety
- e) za své koníčky
- f) nic z výše uvedeného

6. Pijete alkohol?

- a) ne
- b) mám k němu odpor
- c) ano, vyzkoušela jsem ho jednou
- d) piji příležitostně (narozeniny ...)
- e) piji méně než 4x do měsíce
- f) piji jednou týdně

7. Byl/a jste někdy opilý?

- a) nikdy
- b) jednou
- c) jedenkrát do měsíce
- d) dvakrát do týdne
- e) vícekrát do týdne

8. Pije se ve vaší rodině alkohol?

- a) nikdo z rodiny nepije
- b) rodiče jsou abstinenti, já piju
- c) příležitostně (narozeniny, Vánoce ...)
- d) méně než 4x do měsíce
- e) dvakrát do týdne
- f) vícekrát do týdne

9. Máte zkušenost s nějakou drogou?

- a) ne
- b) mám k nim odpor
- c) ano jednou jsem ji vyzkoušel, jakou _____
- d) užívám pravidelně

10. Kouříte?

- a) ne
- b) zkusil/a jsem to jednou
- c) několikrát do týdne
- d) denně

11. Máte zkušenost s marihuanou?

- a) ne
- b) zkusil/a jsem to
- c) užívám ji vícekrát do týdne
- d) užívám ji jednou do týdne

12. Pokud jste někdy zkusil/a marihuanu, nebo jinou drogu, myslíte, že byste to řekl/a v tomto dotazníku?

- a) Již jsem řekl/a, že jsem to zkusila/a
- b) Určitě ne
- c) Určitě ano

13. Legální drogy jsou:

- a) alkohol, cigarety a marihuana
- b) alkohol, cigarety
- c) alkohol, cigarety, marihuana, heroin, pervitin, extáze

14. Legální drogy lze v ČR užívat od věkové hranice:

- a) od 15 let cigarety, alkohol od 18 let
- b) od 16 let cigarety, alkohol od 18 let
- c) od 18 let cigarety i alkohol

15. Při použití alkoholu nebo cigaret osobou mladistvou hrozí pokuta:

- a) rodičům nezletilé osoby
- b) osobě, která alkohol nebo cigarety užila
- c) osobě, která alkohol nebo cigarety nezletilé osobě podala

16. Ilegální drogy jsou:

- a) látky, které lze v ČR užívat od 18 let
- b) látky, které se v ČR nesmí užívat
- c) látky, které lze v ČR užívat v malém množství pro svoji potřebu

17. Jestliže má u sebe osoba malé množství marihuany pro svoji potřebu:

- a) dopouští se přestupku
- b) ničeho se nedopouští
- c) dopouští se trestného činu

Příloha č. 2 – Ukázka omamných látek z drogového kufru

Příloha č. 3 – Drogový kufr

Příloha č. 4 – Hlídková knížka „Malého strážníka“

Příloha č. 5 – Návrh na pozvánku kroužku

MALÝ STRÁŽNÍK

Zábavné zapojení do běžné profese strážníka městské policie.

Cílem kroužku je motivovat děti k tomu, aby dokázaly vnímat všechna rizika, která je v běžném životě obklopují.

Středa 16:00 - 17:30 hodin.

Informace:
I. Jeslínková 777 495 751

"JSEM MALÝ STRÁŽNÍK"
JE TO SUPER !!!!

1.700,- Kč / rok

kroužek

RADOVÁNEK
LEDECKÁ

Středisko volného času RADOVÁNEK
pracoviště Ledecká 23, 323 00 Plzeň

tel.: 377 523 962, 777 495 751
e-mail: ledecka@radovaneck.cz
www.radovaneck.cz

Příloha č. 7 – Malí strážníci navštívili velitelství MP Plzeň

Příloha č. 8 – Školení malých strážníků

Příloha č. 9 – Malí strážníci navštívili plzeňský útulek

Příloha č. 10 – Malí strážníci navštívili záchranou stanici pro živočichy

Příloha č. 11 – Malí strážníci navštívili hasičskou stanici

Příloha č. 12 – Výcvikový klecový polygon

Příloha č. 13 – Malí strážníci navštívili zdravotnickou záchranou službu

Příloha č. 14 – Objednávkový list

Objednávkový list preventivních aktivit Odboru analýzy a prevence kriminality Městské policie Plzeň

Já níže uvedený žadatel, objednávám u Městské policie Plzeň tyto preventivní služby:

Beseda na preventivní téma:.....

Účast MP Plzeň na akci:.....

Datum a hodina uskutečnění:.....

Místo realizace:.....

Další možné aktivity:

Preventivní stan	ano/ne*
Skákací hrad	ano/ne*
Ukázka práce psovoda	ano/ne* - v případě ano uveďte hodinu ukázky.....
Značení jízdních kol	ano/ne*
Segway	ano/ne* - v případě ano uveďte hodinu ukázky.....

Žadatel:

Organizace:

Kontaktní údaje:

Podpisové doložky:

Datum podání žádosti:

*nehodící se škrtněte

Příloha č. 15 – Hodnocení činnosti SŠ obchodu, užitého umění a designu

Hodnocení činnosti

Dne 19. 12. 14 uskutečnila Městská policie Plzeň (OAPK) preventivní besedu na téma Trestní odp., Neg. drogy v rozsahu 4 hodin.

Realizovali strážníci MP Plzeň:

ne. Klčová
ne. Bouřas

Vyhodnocení: *

Vynikající

Výborná

Průměrná

Dostatečná

Nedostatečná

Slovní hodnocení:

Prezda na ulice dobře odpracováno, mluví, lekce, byli interaktivní, abstrakce, klasi, pedla k konci, diskuse
Jan

Datum hodnocení: 19. 12. 2014

Podpis a razítko hodnotitele:

Jan Klčová

Střední odborná škola
obchodu, užitého umění a designu
Plzeň, Nerudova 33
tel.: 377 183 610
www.nerudovka.cz

*nehodící se škrtněte

Příloha č. 16 - Hodnocení činnosti Hotelová škola

Hodnocení činnosti

Dne 25.10. uskutečnila Městská policie Plzeň (OAPK) preventivní besedu na
téma LEGÁLNÍ DROGY, TRESTNÍ ODPOVĚDNOST v rozsahu 2 hodin.

Realizovali strážníci MP Plzeň:

BARFUS
VLČKOVÁ

Vyhodnocení: *

Vynikající

Výborná

Průměrná

Dostatečná

Nedostatečná

Slovní hodnocení:

.....
.....
.....

Datum hodnocení: 25.10.2017

Podpis a razítko hodnotitele:

**Hotelová škola, Plzeň,
U Borského parku 3
301 00 Plzeň, U Borského parku 3**

.....
.....

*nehodící se škrtněte

Příloha č. 17 – Hodnocení činnosti SŠ profesora Švejcara

Hodnocení činnosti

Dne.....19.10.2014..... uskutečnila Městská policie Plzeň (OAPK) preventivní besedu na
téma...LEGALNÍ DROBY..... v rozsahu.....3..... hodin.

Realizovali strážníci MP Plzeň:

ANDREA KLČKOVÁ
JAN BARFUS
+ UKÁZKA PRÁCE PSOVODA

Vyhodnocení: *

Vynikající

Výborná

Průměrná

Dostatečná

Nedostatečná

Slovní hodnocení:

SŘÁVNÁ UKÁZKA PRÁCE PSOVODA A UKÁZKA PĚKNÁ
PREZENTACE VSTRÍČNÁ KOMUNIKACE, AKTUÁLNÍ INFORMACE

Datum hodnocení: 20.10.2014

Podpis a razítko hodnotitele:

Střední průmyslová škola a Vyšší odborná škola
a Střední odborná škola pro seniory Švejkova,
Plzeň, Křiškovice 169
301 00 Plzeň, IČ: 09457425

Jan Barfus

*nehodící se škrtněte

Příloha č. 18 – Souhlas se zveřejněním fotografií

V Plzni 06. 03. 2018

Vážená paní Salzmanová,

tímto Vám uděluji souhlas se zpracováním fotografií zájmového kroužku „Malý strážník“, který vedu a které jsem pořídil, do Vaší Bakalářské práce.

S pozdravem

Jaroslav Frömer

Příloha č. 19 – Souhlas se zveřejněním fotografie

26.03.2018

Věc: Souhlas se zveřejněním fotografie

Vážená paní Salzmanová,

tímto Vám uděluji souhlas se zveřejněním fotografie mé osoby, která byla pořízena do Vaší Bakalářské práce na Požární stanici Plzeň – Košutka při zájmovém kroužku „Malý strážník“.

S pozdravem

Jiří Šlehofr

